ANT

Haftalık Dergi • 11 Haziran 1968 • Sayı: 76 • 125 Kuruş

Seçimin Kesin Sonucu: Türkiye Sol'a Kayıyor

Kennedy niçin öldürüldü?

HAFTANIN NOTLARI

Giap konuştu

Kuzey Vietnam Savunma Bakanı General Giap, Fransa'da yayınlanan L'Humanite Gazetesi muhabiri Madelaine Riffaud'ya verdiği bir demeçte Amerika'nın savaşı kesinlikle kaybettiğini belirtmiş, Saygon Hükümetini de, sulara batmakta olan, kurtarıcısı Amerika'yı da sulara sürükleyen bir insana benzetmiştir. Giap, «halkımız hem kendi millî dâvası, hem de sosyalizm için mücadele eden diğer halklar için savaşmaktadır. Başka çaresi kalmadığı için hidrojen bombasına güvenen Amerika'nın yenilmezliği efsanesi yıkılmak üzeredir» demiştir. Giap, Amerikan usulü bir barış değil, Vietnam'lılara kendi kaderlerini kendileri tayin etme hakkı tanıyacak, bağımsızlık ve özgürlüklerini sağlayacak bir barış istediklerini de belirtmiştir.

2 haziran

Tırmanıyor

■ Amerika'nın haziran ayı başında uygulanmağa başlayan yeni yıl bütçesi, «tırmanma»nın devam ettirileceğini göstermektedir. Pentagon'a ayrılan 102 Milyar Dolar'lık ödeneğin 28 Milyar Dolar'ı Vietnam savaşı için harcanacaktır. İkinci Dünya Savaşı'nın en yüksek seviyesine çıktığı 1944 yılında Amerikan savunma harcamalarına 76.8 Milyar Dolar ayrıldığı göz önünde tutulunca, Amerika'nın nasıl bir savaş kundakçılığı içinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

İhracatçıya haraç

■ Tekstil sanayiinde beklenen krizi önlemek üzere Demirel Hükümeti bir kararname hazırlamıştır. Kararnamede halen yüzde 36 - 40 oranında olan vergi iadesi yüzde 50 - 56'ya çıkarılmaktadır. Ayrıca şişe içinde şarap ihraç eden ihracatçılara da ihraç ettikleri malın değerinin yüzde 36'sı oranında bir ödeme yapılacaktır.

İlâç çıkmazı

■ İstanbul Ecza Odası Yönetim Kurulu üyeleri, bir basın toplantısı düzenleyerek, Sağlık Bakanı'nın ilaç fiyatlarında 40 milyon liralık düşüş olduğu yolundaki iddiasını yalanlamışlar, fiyatı artan ilaç sayısının, fiyatı düşen ilaç sayısından bir buçuk misli fazla olduğunu açıklamışlardır.

Öğrenci kıyımı

■ Diyarbakır Eğitim Enstitüsü yöneticileri, bir süre önce öğrenci derneği seçimi sırasında olay yarattıkları iddiasıyla dokuz öğrenciyi çeşitli cezalara çarptırmışlardır. Öğrenciler, cezalandırılmalarının asıl nedeninin, «sol eğilimli gazete ve dergileri okumak, bunları okulda dağıtmak» olduğunu söylemişlerdir.

3 haziran

TÖS uyardı

■ TÖS bir bildiri yayınlayarak, iktidarın desteğiyle gelişen teokratik eğitimin başıboş gidişine Cumhurbaşkanı Sunay'ın parlamento üyelerinin, işçi ve öğrenci kuruluşlarının «dur» demelerini istemiştir. Bildiride, Türkiye'deki 31.887 ilkokula karşılık, 12 bini resmi izinli olmak üzere 40 bin kur'an kursunun bulunduğu belirtilerek «bunlarla güdülen amaç, Türk halkını emperyalizm ve kapitalizmin tahakkümüne ve zulmune tutsak etmektir» denilmektedir.

Parti kurdular

■ Amerikan zencileri, aralarına bazı beyazları da alarak «Özgürlük ve Barış Partisi» adı altında bir parti kurmuşlardır. Parti, Amerika Cumhurbaşkanlığı'na, dünya çapında bir üne sahip Dr. Benjamin Spock'u aday göstermiş, başkan yardımcılığı için de bir süre önce katledilen Dr. Martin Luther King'in eşi Loretta King aday olarak seçilmiştir. Dr. Spock, halen Boston'da gençleri ayaklanmaya teşvik ettiği iddiasıyla yargılanmaktadır.

Koalisyon çöktü

■ İtalyan Sosyalist Partisi, 81 çekimser oya karşı 145 oyla Hristiyan Demokratlar ile beş yıldan beri sürdürdüğü koalisyon hükümetinden çekilme kararı almıştır. Koalisyon yüzünden oy kaybettiği için çekilen Nenni sosyalistlerinin yerine Hristiyan Demokratlar, Cumhuriyetçi Parti ile birlikte bir azınlık hükümeti kuracaklardır.

DİSK'in adayı

■ Yeniden tesbit edilecek cumhurbaşkanlığı kontenjan senatörlüklerinden biri için, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, genel başkan yardımcısı Ehliman Tuncer'i Cumhurbaşkanı Sunay'a aday olarak teklif etmiştir.

4 haziran

Beraat etti

■ «Sosyalist Türkiye» adlı eserinde komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla üç yıl önce mahkemeye verilerek iki yıl önce Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi'nde 7,5 yıl hapse mahkum edilen Yargıç Ali Faik Cihan hakkındaki karar bir süre önce Yargıtay'ca bozulmuştu. Yargıtay Başsavcısının itirazı üzerine dosyayı yeniden inceleyen Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu da, Cihan'ın beraat ettirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Hazırlık soruşturması açılır açılmaz kendisine işten el çektirilen Cihan, şimdi görevine iade edilmesini beklemektedir.

ANT'a yeni dâva

■ Bir süre önce yazdığı «Fikir suçundan tevkifler devam ediyor» başlıklı yazısında Türk Solu Dergisi yazarlarından Mihri Belli ve Vahap Erdoğdu'nun tutuklanmalarını tenkit ettiği için dergimiz genel yayın müdürü Doğan Özgüden ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar hakkında Basın Savcılığı dâva açmıştır. Öte yandan, uzun süredir Ankara Cezaevi'nde tutuklu bulunan Türk Solu Dergisi sorumlu Müdürü Vahap Erdoğdu, son duruşmasında serbest bırakılmıştır.

Yeni ruhsatlar

■ Petrol Dairesi, Mobil Exploration ve Panoil Company şirketlerine 5 numaralı Siirt bölgesinde ortaklaşa petrol arama ve işletme ruhsatı verildiğini açıklamıştır. 3507 hektarlık arazide kırk yıl süre için verilen bu arama ruhsatı, AP iktidarının yeraltı servetlerimizi yabancılara peşkeş çekmeğe kararlı olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi, AP iktidarı geçenlerde de, Amerikan şirketlerine Marmara Rafinerisi kurma hakkı tanımış, ayrıca, yine yabancı şirketlerin kontrolundaki İpraş Rafineri'sinin kapasitesinin artırılmasına da izin vermiştir.

5 haziran

Amerikan oyunu

■ Amerika Birleşik Devletleri'nin teşvik ve desteğiyle beş Güney Amerika ülkesi, Arjantin, Brezilya, Bolivya, Paraguay ve Uruguay, yeni bir bölgesel kalkınma grubu kurmağa karar vermişlerdir.

Johnson'ın yollar, nehirler ve haberleşme kuruluşları için işbirliği teklifini kabul eden beş Güney Amerika ülkesinin kurduğu grup, aslında bölgedeki sol uyanışı önlemek için ekonomik tedbirler alacaktır.

Öte yandan, 21 Mayıs'ta Haiti'de patlak veren olaylarla ilgili haberlere konan sansür kaldırılmamıştır. Cap-Haitien hava alanına indirme yapan gerillacıların kurdukları köprübaşının direncini kırmak için Haiti'de olağanüstü hal ilan edilmiştir. Bölgedeki çarpışmaların devam ettiği ve gerillacıların her geçen gün biraz daha güçlendikleri anlaşılmaktadır.

İsrail saldırısı

■ Arap - İsrail Savaşı'nın yıldönümünde İsrail yeniden saldırıya geçmiş ve Ürdün'ü bombalamıştır. Ürdün'ün İrbid şehrinde 32 kişinin öldüğü, yüz kişinin de yaralandığı bildirilmiştir. İsrail Başbanı Levi Eşkol, Ürdün'ün bombalanmasına Ürdün topçusunun sebep olduğunu, uluslararası andlaşmaların ihlali karşısında saldırıya devam edeceklerini söylemiştir. Öte yandan savaşın yıldönümü dolayısıyla Arap ülkelerinde gösteriler düzenlenmiştir.

Danıştay iptal etti

■ Adalet Bakanlığınca Van'a tayin edilen İstanbul C. Savcı Yardımcısı Basri Akgiray'ın tayin kararını Danıştay iptal etmiştir. Böylece, Türkiye'de ilk defa bir savcı hakkındaki tayin kararı Danıştay'ca iptal edilmiş olmaktadır.

Proleter balıkçıya baskı!

Ekmeğini çıkardığı balıkçı kayığının üzerine «PROLETER» ve «NATO'YA HAYIR» yazdığı için Büyükçekmece'li balıkçı Sami Gezer karakola çağırılarak sorguya çekilmiştir. Ayrıca NATO aleyhtarı broşürlerin kimin tarafından dağıtıldığını da açıklamaya zorlanan Sami Gezer, «Ben, emekçinin sesini duyurmak için birlik olmamız ve yurdumuz için zararlı her şeye hayır dememiz gerektiğine inanıyorum. Beni bu şekilde sorguya çekmeğe hakkınız yoktur» demiştir. Yukarıdaki resimde proleter balıkçı İsmail ve kayığı görülmektedir.

6 haziran

Güney Sanayi Şikesi

■ Tekstil sanayiindeki kriz yüzünden eldeki stokları kabaran ve hayli borçlanan Güney Sanayii'nin çıkardığı tahvillerle ilgili olarak Ziraat Bankası bir şikeye başvurmuştur. Tahvil satın almak üzere şirkete başvuran yurttaşlara önce taleplerin sıraya konulacağı bildirilmiş, sonra da *«hepsi satıldı» denilmiştir.* Bunun üzerine yapılan küçük bir soruşturma sonunda, Güney *Sanayiin çıkardığı bütün* tahvillerin Ziraat Bankası'nın 13 Milyon Lira kredi açtığı Ziraat Bankası Memurları Yardımlaşma Kooperatifi tarafından satın alındığı anlaşılmıştır.

İsteğin böylesi!

■ Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nü ziyaret eden Başbakan Demirel, uzmanlardan aynen şu istekte bulunmuştur: «Bana öyle bir tohum bulunuz ki, yağmur istemesin. Yeni mayısın başından itibaren yağmur istemeyecek tohumu bulun. Öyle bir ekim zamanı söyleyin ki, ve çiftçiye deyiniz ki, şu mevsim arasında ek, bunu ektin mi, bu, yaz yağmurları istemez...»

7 haziran

Tarımcı boykotu

■ Okumadan imzaladığı bir kararname ile tarımcılar arasında büyük bir ayırıma ve kayırmaya yol açan Tarım Bakanı Dağdaş'ın sebep olduğu Ziraat Fakültesi boykotu, bakanlık önünde oturma grevi yapılarak devam ettirilmiştir. Dağdaş'ı mesleğine ihanetle ve tutarsızlıkla suçla*yan tarımcılar,* bakana verdikleri muhtırada «ziraat yüksek mühendisleri arasındaki dört *yıllık mühendis,* beş yıllık mühendis ayırımının kaldırılmasını ve bunun için ödenen yevmiyelerde eşitliğin sağlanmasını» istemektedirler.

Paralellik

■ UNESCO istatistiklerinde *belirtildiğine göre, öğrencilerin* Fransa'dan sonra en elverişsiz durumda oldukları yer *Türkiyedir. 15 yıl önce 24 bin* olan öğrenci sayısı şimdi 91 bine ulaşmış olup 18 öğrenciye bir öğretim görevlisi düşmektedir. Bu durum tıpkı Fransa'dakine benzemektedir. Gerçek böyle olduğu halde, Demirel, gençlik sorununu, sadece emniyet müdürlüklerine gerekirse şiddete başvurulması için emir vermekle çözümleyeceğini sanmaktadır.

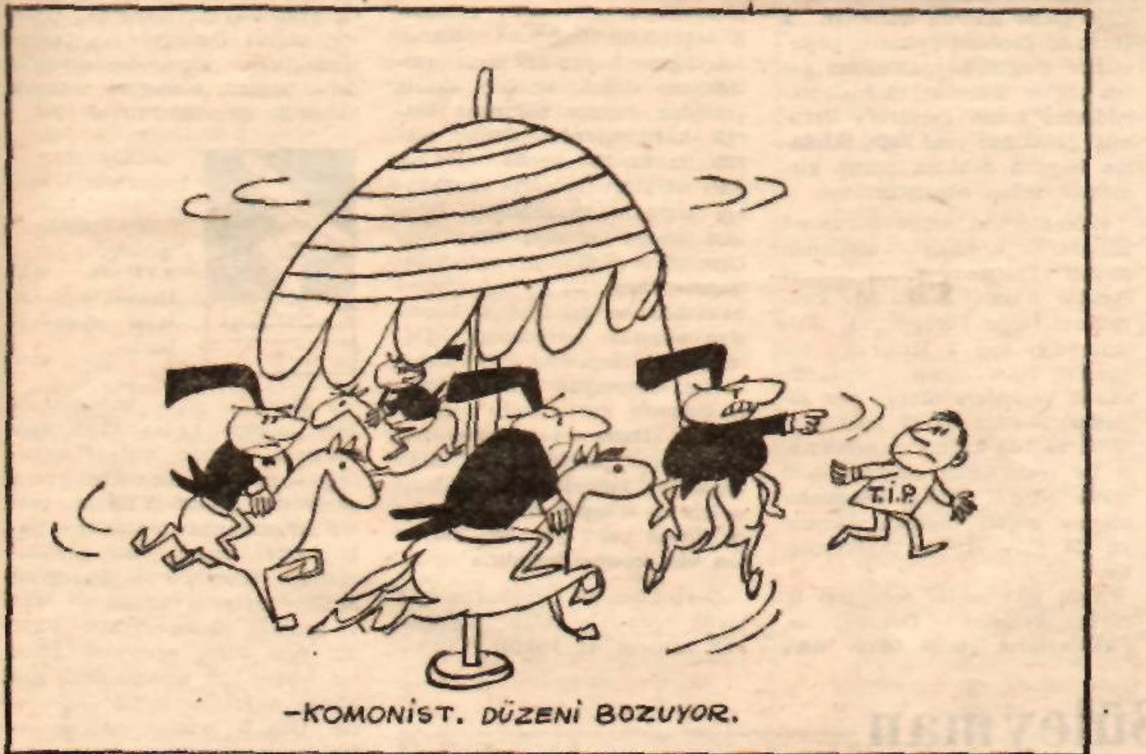
8 haziran

Kâzım Özalp öldü

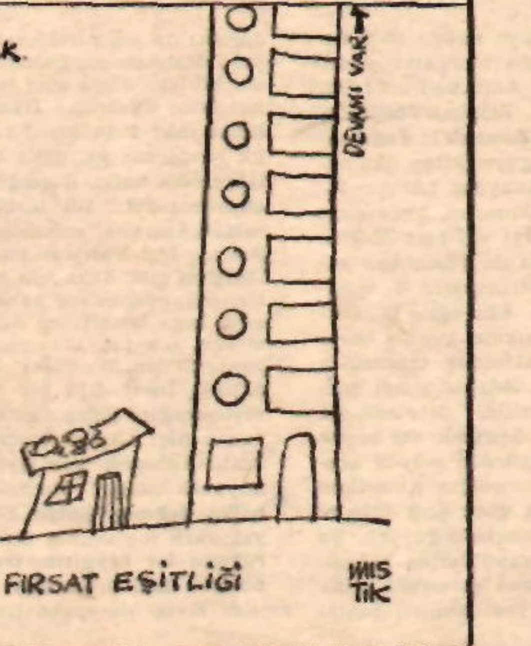
■ Milli mücadele kahramanlarından, Atatürk'ün ve İnönü'nün yakın arkadaşı Emekli Orgeneral Kâzım Özalp geçirdiği bir kalb krizi sonucunda ölmüştür. Uçakla İstanbul'dan Ankara'ya götürülen Özalp'ın cenazesi askeri bir törenle toprağa verilmiştir. Uzun süre Büyük Millet Meclisi Baş*kanlığı da yapmış olan Kâzım* Özalp'ın ölümü büyük üzüntü yaratmıştır.

Âşıklar atışacak

■ 15 Haziran 1968 cumartesi günü Açık Hava Tiyatrosu'nda Türkiye'nin en ünlü halk *ozanları atışacaktır. Âşık Fermani,* Âşık İhsani, Âşık Mahzuni, Âşık Nesimi, Âşık Maksudi, Hüseyin Kaçıran, Âşık Temeli, Kul Hüseyin, Kul Hasan, Âşık Hüseyin Çırakman Kul Ahmet, Şah Turna, Güllü Şah, Şah Hacer geceye katılacak, rakip olarak karşılarına aldıkları toplumcu olmayan aşıklarla atışacaklardır. Bu konuda ilk açıklamayı yapan Âşık Fermani, bütün aşıklara meydan okuduğunu söylemiştir. Gecenin davetiyeleri, Açık Hava Tiyatrosu'ndan ve Halk Ozanları Derneği'nden 5 Lira karşılığında verilmektedir.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Terör Dalgası ...

Geçtiğimiz hafta, biri dışta, diğeri içte olmak üzere, iki önemli olayı birden getirmiştir. Dıştaki önemli olay, Birleşik Amerika Cumhurbaşkanlığı için en kuvvetli aday sayılan genç ve liberal devlet adamı Robert Kennedy'nin, tıpkı ağabeyi eski cumhurbaşkanı John Kennedy gibi, plânlı bir cinayete kurban gitmesidir. İçteki önemli olay ise, 2 Haziran seçimle*rinde Türk halkının artık burjuva partilerinden yüz çe*virdiğinin ve Türkiye'nin sola açılmağa başladığının ortaya çıkmış olmasıdır. Her ne kadar ilk bakışta iki olay arasında somut bir bağlantı kurmak mümkün değilse de, olayların derinine inildiğinde, ortak özellikler derhal dikkati çekmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin Amerika ile mutlak bir kader birliği yaptığı ve kapitalist dünyanın süper liderinin her bakımdan dümensuyunda *gittiği göz önünde tutulursa,* bu bağlantıyı kurmak daha da kolaylaşacaktır. Son yılların gelişmeleri göstermiştir ki, Amerika'nın liderliğini yaptığı ve Türkiye'nin de çıkarcı çevreler tarafından zorla dahil edildiği kapitalist dünya, bir yandan kapitalizmin kendi iç çelişkileri, öte yandan sosyalist dünyanın gelişmesi ve ulusal kurtuluş hareketlerinin güçlenmesi yüzünden tam anlamıyla bir çöküş dönemine girmiştir. Eğer Amerika'nın ölçülerine göre çok ilerici, hattâ sola açık sayılabilecek iki kardeş birer devre ara ile siyaset arenasında birinci plâna çıkabiliyorsa, ve Türkiye'de de emekçi sınıfları temsil eden bir sosyalist parti bütün burjuva partilerinin gerilemeğe başla*dığı bir dönemde ilerleme gösterebiliyorsa,* her ikisinin nedenini de kapitalizmin çöküşünde aramak lâzımdır.

Bu çöküş her geçen gün biraz daha şiddetlen*mekte, ancak çöküşün şiddetlenmesiyle* birlikte toplumun ilerici ve gerici güçleri arasındaki mücadele de daha amansız hale gelmektedir. Egemen sınıflar, iktidarın ellerinden yavaş yavaş kaymakta olduğunu görünce, demokratik mücadele yollarını bir yana bırakarak insanlıkla asla bağdaşmayacak kaba kuvvet gösterilerine, hattâ cinayetlere tevessül etmekten çekinmemektedirler.. Kennedy'lerin öldürülmesinin ardında, *egemen sınıfların rakamlara vurulamayacak* menfaat endişeleri yatmaktadır. John Kennedy'nin öldürülmesinin Lee Harvey Oswald adında dengesiz bir adamın kişisel suçu olmadığı, genç başkanın silâhsızlanma ve barış yolundaki çabaları karşısında çıkarları tehlikeye düşen büyük kapitalistlerin ve sağcıların bu korkunç cinayeti plânladığı, bir süre önce New Orleans Savcısı Jim Garrison'un ağzından ANT'ta uzun uzun açıklanmış bulunuyordu. *Hiç şüphe yok ki, eline silah* verilen piyon kim olursa olsun, Robert Kennedy'yi öldürtenler de aynı çıkar çevreleridir.

Son seçim kampanyası göstermiştir *ki, Amerika'yı* baştan başa saran terör dalgası, sosyalist hareketin gün geçtikçe güçlenmesi karşısında Türkiye'de de yayılmağa başlamıştır. Egemen sınıflar tarafından beslenen ve teşvik edilen zorbalar seçim kampan*yası sırasında* TİP'in toplantılarını basmışlar, sosyalistleri tenhada çevirip dövmüşler, yaralamışlar, kurtuluşunu sosyalizmde görmeğe başlayan kitleleri tehditlerle yıldırmağa kalkışmışlardır. TİP bugün *oyların yüzde* 5'ten fazlasını almıştır. Yani, Türkiye'de siyasi haklarını kullanabilecek durumda olan her yüz vatandaştan beşi «Sosyalist Türkiye» için oy kullanmıştır. Bugün yüz seçmenden 5'inin sosyalizme yönelmesi karşısında böy*lesine hırçınlığa kapılan egemen sınıfların* yarın sosyalist oyların yüzde 10'u, yüzde 20'yi bulması halinde cür'etlerini nerelere vardıracaklarını tahmin etmek zor değildir. «Demokrasi ve özgürlük» adına demokrasiyi ve özgürlüğü hançerleyen egemen sınıflar belki Türkiye'de birbiri ardına cinayetler plânlayacak, hattâ daha ileri giderek sağcı gazetelerin sabahtan akşama yazdıkları gibi Endonezya misali katliâma dahi girişeceklerdir. *Ama bütün bunlar tarihin soldan yana* gelişimini asla durduramayacaktır. Unutulmamalıdır ki, şiddet daima şiddeti dâvet etmiştir. Ve bu terörde devam ettikleri takdirde başkaları için hazırladıkları kan banyolarında bir gün kendileri boğulacaklardır!

TİP'NİN DURUMU

	Oy farkı	Oran farkı		Oy farkı	Oran farkı		Oy farkı	Oran farkı		Oy farkı	Oran farkı
Adana	+774	+ 1.35	Bolu	+ 2.245	+ 1.98	G. Antep	+ 1.306	+ 0.88	Konya	+ 2.129	+ 0.83
Adıyaman	—394	— 0.79	Çankırı	+ 3.491(★)	+ 4.57(★)	İstanbul	—10.276	+ 0.70	Malatya	+15.485	+13.30
Aydın	+50	+ 2.25	Çorum	+ 7.049(★)	+ 5.94(★)	İzmir	+ 1.904	+ 1.32	Manisa	+78	+ 1.01
Balıkesir	+ 5.474	+ 3.09	D. Bakır	— 4.607	— 4.45	Kastamo.	+ 5.324(★)	+ 4.04(★)	Maraş	+ 4.610	+ 3.27
Bilecik	—676	+ 0.99	Edirne	+ 1.342	+ 1.45	Kırklareli	—48	+ 0.13	Nevşehir	+ 1.403(★)	+ [illegible].68(★)
Bitlis	+ 2.233(★)	+ 5.48(★)	İçel	+ 1.402	+ 1.22	Kırşehir	+ 1.407(★)	+ 3.61(★)	Ordu	+ 2.327	+ 0.99

Türkiye Sola açılıyor...

Çıkarcı çevrelerin halk oyunu yanıltmak için sarfettikleri bütün çabalara rağmen, 2 Haziran bir gerçeği açık seçik ortaya koymuştur: **Türkiye sola açılmaktadır...**

Evet, Senato yenileme ve milletvekili ara seçimlerinde bütün burjuva partileri oy kaybederken gerek sayı, gerek oran olarak ilerleme kaydeden tek parti, Sosyalist Türkiye İşçi Partisi olmuştur.

2 Haziran seçimlerinde devlet hazinesinden ve başka kaynaklardan toplanıp harcanan milyonlara, başvurulan klâsik sindirme metodlarına rağmen Adalet Partisi senato ve milletvekili seçimlerinin yapıldığı 28 ilde 1965'e göre 376 bin 427 oy, ortanın solu edebiyatı ile solun oylarını çelmeye çalışan Cumhuriyet Halk Partisi de 36 bin 417 oy kaybetmişlerdir. Buna karşılık 1965 seçimlerinde 28 ilde 147 bin 265 oy almış bulunan TİP, bu seçimde oy miktarını 208 bin 923'e çıkartarak 61 bin 658 fark sağlamıştır.

Bu gelişme, oy oranlarında daha somut olarak görünmektedir. Nitekim, bu seçimlerde AP. yüzde 8,38 oranında, CHP. ise yüzde 1.21 oranında gerilemiş, buna karşılık TİP. 1965'de oy oranı yüzde 2.41 iken bu seçimde bu oranı yüzde 5,25'e çıkartarak yüzde 2,84 oranında bir fark yapmıştır.

Bu oranların daha basit şekilde izahı şöyledir:

1965 seçimlerinden bu yana her 10 bin Türk seçmeninden 838'i AP'den, 121'i CHP'den kopmuş, buna karşılık her 10 bin Türk seçmeninden 284'ü daha TİP'i destekleyenler arasına katılmıştır.

Yani bugün Türkiye'de her 10 bin Türk seçmeninden 525'i sosyalist ilkeleri benimseyerek Türkiye İşçi Partisi'ne oy vermiştir.

Bu sonuçların Türkiye açısından taşıdığı önemi, TİP Lideri Mehmet Ali Aybar, karşıdaki sayfada yer alan demecinde açıkça ortaya koymuştur. Gerek bu sayfanın üzerinde yayınladığımız tablo, gerekse 6. sayfada yer alan mukayeseli seçim tablosu, iller itibariyle de partilerin nasıl gerilediklerini, buna karşılık TİP'in nasıl bir gelişme kaydettiğini göstermektedir.

Mahalli seçimlere gelince, önceki yorumlarımızda da belirttiğimiz gibi, bu seçimler ayrı bir özellik taşımaktadır. İktidar değişikliğine yol açmayacak olan bu seçimlerde tercihler daha çok bölgesel ihtiyaçların iktidardan yana bir yönetici tarafından daha iyi karşılanabileceği hesabına göre yapılmaktadır. Üstelik bu seçimlerde birleşik oy pusulası kullanılmaması da imkânları zayıf partilerin şansını baltalamaktadır. Bu itibarla mahalli seçimlerin, genel oy değerlendirilmesinde bir ölçü olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Bütün partiler hazineden yardım alırken ve çıkarcı çevreler tarafından milyonlarla beslenirken, oy pusulası bastıracak parayı dahi fakir üyelerinin günlük nafakalarından kesip sosyalist mücadeleye adadığı paralarla toplayabilen, her gün taşlı sopalı saldırılara göğüs germek zorunda kalan TİP'in senato ve milletvekili seçimlerinde gösterdiği başarı, Türkiye'nin her şeye rağmen sola açıldığını, ve bu açılmanın önümüzdeki yıllarda daha güçlü hale geleceğini ispatlamıştır.

Oy kaybeden AP'nin kurmayı şaşkınlık içinde..

Seçimlere teşkilâtta bölünmelerle giren AP'nin kurmayı, 2 Haziran gecesini uykusuz geçirmiştir. Çeşitli kaynaklardan gelen seçim sonuçları değerlendirildikten sonra Demirel'e iletilmiş, gelen her yeni liste, iktidarın başının renkten renge girmesine sebep olmuştur.

Bakanlıktaki seçim bürosunu kapatarak kendisini tamamen seçimi yönetmeye veren İçişleri Bakanı Sükan, güvenlik kuvvetlerini esas görevlerinde kullanmadığı için 2 Haziran seçimleri Türk siyasi tarihinde **«kanlı seçimler»** olarak yer almıştır. Seçimlerde 17 kişinin ölümü ve 160 kişinin yaralanması ile sonuçlanan olayları dahi inkâr eden Sükan, **«Seçimler olaysız geçti»** diyerek kamuoyu ile alay etmeğe kalkışmıştır.

Aynı gün seçim sonuçları üzerine konuşan Demirel ise, **«AP oyların yüzde 60'ını aldı»** diyerek ölçüyü adamakıllı kaçırmış ve suya düşen hayallerini dile getirmekten de kaçınmamıştır:

«Şayet 1961'deki seçim sistemi tatbik edilseydi, 52 senatörlüğün 52'sini A.P. alacaktı.»

Oysa, gerek TRT, gerekse Anadolu Ajansı, AP oy oranının yüzde 60 değil, 1965'de yüzde 53, 1966'da yüzde 57 iken 2 Haziran 1968'de yüzde 49.82'ye kadar düştüğünü bildirmiştir.

AP oylarının düşmesi kadar önemli olan bir nokta da AP teşkilâtının isyanıdır. Ön seçimlerde çevrilen dolaplar yüzünden aday olamayan ve genel merkezce veto edilen AP'liler, Genel Merkez'in «mahalli seçimlerde bağımsız olarak adaylığını koyanlar ihraç edilecektir» tehdidine hiç aldırış etmeden seçime bağımsız olarak katılmışlardır. Sonuç olarak en az 150 yerde bağımsız AP adayları belediye başkanlığı seçimini kazanmıştır. Böylece başına bir dert daha alan Demirel, şaşkınlık içindedir. Gazetecilerin bu bağımsızlar hakkında ne yapacağını kendisine sorması karşısında Demirel her zamanki gibi hiçbir anlam taşımayan tekerlemelerle durumu kurtarmağa çalışmıştır: **«Daha evvel alınmış kararları var partinin. Şu anda böyle bir münakaşanın açılması için ne sebep var ortada? Ne de lüzum var? Şu anda var olan bir mesele değildir.»**

Gerçekten de Demirel'in öyle isyan edenlerle falan uğraşacak zamanı da yoktur. Çünkü, AP'nin geleceği ile ilgili çok daha önemli **«türlü çeşitli»** olaylar cereyan etmektedir.

Seçim propagandası sırasında eski Demokratların siyasi haklarının iadesi sloganını ortaya atan YTP, eski gücünü kazanabilmek için büyük oynamaktadır. YTP ile eski Demokratlar arasında radyo konuşmalarıyla kurulan ilişki, hızla gelişmektedir. Zaten eski Demokrat'ların ayağını AP'den kesen ve Bayar'a kesinlikle cephe alan Demirel'den **«hayır»** olmadığını anlayan Yassıada mahkûmları, YTP Genel Başkanı'na çengel atmakta gecikmemişlerdir. AP'yi içten ele geçirme çabalarında yenilgiye uğrayan Bayar ve takımı, iç savaş yerine Demirel'e ve çevresindekilere karşı dış «savaş»ın daha başarılı olacağını umarak harekete geçmişlerdir.

YTP ve eski Demokratlar ateşle oynuyorlar..

2 Haziran seçim sonuçlarına göre bugüne kadar sürdürülen tutumla iflâstan kurtulamayacağını anlayan Azizoğlu, geçen çarşamba gecesi YTP'nın yetkili organlarını toplantıya çağırmıştır. Amaç, eski Demokratların sempati ve desteğiyle birlikte oylarını almak ve AP'yi açmaza sürüklemektir. YTP'nin yeni plânı perşembe günü bir bildiri ile açıklanınca çok kimse hayretler içinde kalmıştır. Çünkü iktidar uğruna ateşle oynamaktan çekinmeyeceklerini böylece ortaya koyan YTP'li politikacılar şu plânı hazırlamışlardır:

1 — Anayasanın değiştirilmesini öngören bir kanun teklifi hazırlanacak ve üçte iki oyun sağlanması için harekete geçilecektir. Eğer AP'liler desteklerse, eski Demokratlar'a siyasi haklarının iadesini ve tabii senatörlüğün kaldırılmasını sağlayacak bir anayasa değişikliği gerçekleştirilecektir.

2 — Ders ve hukuk kitaplarından 27 Mayıs ile ilgili bölümler çıkartılacaktır.

«Müslüman Kardeşler» ve **«bağımsız belediye başkanları»** problemleri yanında bir de bu problemle karşı karşıya kalan Demirel tam bir çıkmaza girmiştir.

AP'nin bu dev sorunları 1969 genel seçimlerine kadar çözümlemesi mümkün değildir ve Demirel kımıldadıkça daha da

Kel başa şimşir Süleyman

Yok, efendim, yok!.. Ümidimi kestim gayrı, iş yok bu halkta... Kendisine hizmet edenlerin kadrini bilmiyor... Kim sırtını sıvazladıysa, elini tırmalıyor... kedi gibi... Tevekkeli İsmet Paşa, 1950 seçimlerinin neticesini aldığında, **Nankörler!** diye feryad etmedi!.. Ne dedin?. Canım, sen bakma bizim ortadan konuştuklarımıza, siyaset icabı o... Yoksa, Allah için, büyük babalık ettiydi halka... Ama anlamadılar... Fazla dolaşıp yorulmasın diye yol vergisi aldığını, muasır memleketlerin terbiye seviyesine erişmesi için candarma dayağı attırdığını, yüzü gözü açılmasın, güneşten yanmasın diye bilâ-ücret madenlerde çalıştırdığını, takdir edemediler... Ya Adnan Bey'e ettikleri küfranlık!.. Adam canını dişine taktı, çalıştı, adam olsunlar diye...

Her mahallede bir milyoner ve her milyonerin kapısına bir tümen dilenci yetiştirdi... Ormanları kesti, odun etti, odunları kesti, mebus etti... Sen ekeceğin, ben ekeceğim diye kavga edip vuruşmasınlar diye fazla toprakları Amerikalılara üs verdi... Ama kadrini bildiler mi?... Ne gezer!.. Zambak İhtilâli'nden sonra, **Vadideki Zambak**'la **Zambaklar Memleketi**'nden gayrı kitap okumamış komitacıların Anayasa Lâfarandumu'na, tısları bile çıkmadan, kuzu kuzu gidip oy verdiler... İyi söyledin, doğru, vallahi!.. Yabancılara da yüzümüzü kara çıkardılar... Amerikalılara da çemkirmeğe başladılar... Elin-oğlu tâ anasının örekesinden kalkmış gelmiş buraya, zahmet etmiş, lütfetmiş, tenezzülen ananı bellemek için... Sen tut şimdi, tam gözü kızmışken herifin, debelenmeğe başla!.. Ulan, hırbo, ömründe iki beşlik kayımeyi yan yana gördün müydü acaba!.. Şimdi o beğenmediğin Amerikan gâvurunun sâyesinde götü açık bebelerin bile 20.000 lira borçla doğuyor!.. Şu son seçimlerde bize yaptıklarına baksana, be bilâder!.. Şunun şurasında daha kaç gün oldu, daha yeni hizmete başladık... O da bin türlü ayak-bağıyla... Anayasa Mahkemesi, Danıştay-mayıştay, estek köstek.. Şöyle ağız tadıyla bir, ücretleri iyice düşürüp, fiyatları yükseltip halka ıhh! dedirtemedik... Açlık, fıkaralık berdevam ya, daha bir esaslı zayıflatamadık halkı, dilediğimizce endâmını düzeltemedik... Bir türlü Kıbrıs'ı verip, halâs edemedik memleketi bu yeşil belâdan... İşçi Partisini bile kapatamadık.. Dediğim gibi, daha işin başındayız. Tam biz, çoğunluğumuzu kabartıp, şu Anayasa'yı kuşa benzetelim diye uğraşıp didinirken, sen tut, utanmadan, oylarımızı yüzde 57'den 51'e düşer! Bu kadarı olmaz artık!.. İnsaf diye bir şey var!.. Gidip söyliyeceğim Süleyman'a, boşuna uğraşmasın hiç!.. Adam olacağı yok bu halkın!.. Anlaşıldı bize lâyık bir halk olamıyacak bunlar!.. Bu halka, bu kel başlı halka değmez şimşir Süleyman... Yol yakınken toplanalım biz, çekip kuyruğunu kır beygirin, tersinden de olsa binelim üstüne, vuralım gurbete, ve şânımıza lâyık bir başka halk arayalım!

Can YÜCEL

	Oy farkı	Oran farkı
Sinop	+ 3.491 (★)	+ 4.50 (★)
Sivas	+ 2.115	+ 2.90
Urfa	+ 1.585	+ 1.76
Zonguldak	+ 795	+ 1.31

Not: (★) işareti bulunan illerde TİP 1965 seçimlerine katılmamıştı.

batağa gömüleceğe benzemektedir. Demirel'in aklına ilk gelen, ordu üst kademelerinde ilişki kurduğu kimselerin desteğini sağlamak olmuştur. Fakat, seçim propagandası sırasındaki konuşmaları ve davranışlarıyla AP, ordu ile arasındaki derme çatma köprüleri de atmıştır.

Kennedy'nin öldürülmesinden sonra kendi derdine düşen Johnson'ın ise Demirel'le meşgul olabilmesi çok uzak ihtimaldir. Bu durumda Demirel'in, YTP'nin oyununu bozabilmek için, İnönü'ye kur yapması dahi mümkündür.

Demirel, aslında kendi kazdığı kuyuya kendisi düşmüştür. Çaresizdir ve hiç umulmadık bir anda, aynen 1961'de olduğu gibi partiyi ortada bırakıp çekilmesi de mümkündür.

Oy kaybeden CHP hâlâ kendi kendini aldatıyor.

Ortanın Solu denemesindeki CHP ise, seçimden hemen sonra zafer türküleri söylemeğe başlamış, hattâ CHP taraftarı yazarlar Ecevit'i seçimlerin **«tek ve hakiki galibi»** ilân etmiştir. Ancak sonuçlar kesinlikle belli olunca anlaşılmıştır ki, CHP **«zafer kazanmak»** şöyle dursun, önceki seçimlere göre oy kaybetmiştir.

CHP çevrelerine gore, bir kısım oyların GP'ye kaymasına rağmen CHP'nin büyük miktarda oy kaybetmemesi, Ortanın Solu ekibinin, yani Ecevit'in başarısıdır. Yani CHP, GP'ye giden sağ oyların yerine «sol» oylar transfer ederek az bir kayıpla durumunu korumuştur. Ancak gerçek şudur ki, GP, CHP'den değil, büyük ölçüde AP'den oy çalmıştır. Seçim sonuçları, AP'nin kaybettiği oyların daha çok GP'ye kaydığını göstermektedir. Üstelik CHP soldan oy da transfer edememiştir. Zira, solu temsil eden TİP'in oy miktarı azalmak şöyle dursun yüzde 100 civarında bir artış göstermiştir.

Kendi kendini aldatmaktan kurtulamayan CHP'nin seçim sonrasında nasıl bir gelişme göstereceği merak edilmektedir. Ecevit'çiler alınan sonuçları başarı olarak gösterirken, Göbekçiler, CHP'nin resmen oy kaybettiğini, hattâ sendikacı Osman Soğukpınar'ın aday gösterilmesi yüzünden CHP'nin elindeki Ankara Belediye Başkanlığı'nın dahi kaybedildiğini ileri sürerek iç iktidarı ele geçirmek üzere daha şimdiden harekete geçmişlerdir.

GP'NİN HESABI

2 Haziran seçimlerinde umduğunu bulamayan Güven Partisi, her ne kadar **«üçüncü parti»** durumuna gelmişse de, Senato'da dört üyelik kaybetmiştir. 2 Haziran'da alınan oylara ve seçim sistemine göre, GP'nin halen Millet Meclisinde bulunan 33 milletvekilinden en azından yarısı 1969 seçimlerinde tekrar parlamentoya giremeyecektir. Bu tehlikeyi gören GP'liler, daha şimdiden küçük partileri birleştirmek yolunda temaslara geçmişlerdir. YTP'li Tahsin Banguoğlu'nu aracı olarak kullanan GP, 2 Haziran seçimleriyle artık silinmeye yüz tuttukları anlaşılan MP, CKMP ve YTP'yi birleştirmeye çalışmaktadır. Daha çok ikili-üçlü sohbetlerde işlenen bu teklif, halen büyük kongre hazırlıkları içinde bulunan Birlik Partisi'nce şimdilik reddedilmiştir. BP, genel başkanı devirip yerine Türkiye çapında isim yapmış birini getirme çabası içindedir. Kasım Gülek genel başkanlık için yapılan tekliflere henüz kesin cevap vermemiştir, fakat kabul etmesi sürpriz olmayacaktır.

YTP ise, yukarıda açıkladığımız gibi, eski Demokratları kazanma ve anayasayı değiştirme hesapları içindedir. CKMP de şimdilik birleşmeye yan çizmekte, MP ise **«hele siz ötekilerle bir anlaşın, sonra oturup konuşuruz»** demektedir. 11 bağımsız milletvekiline gelince, onlar da birleşmede **«garanti»** edilmelerini istemektedirler.

Can derdine düşmüş olan GP milletvekilleri bir yandan birleşme'yi gerçekleştirmeye çalışırken, bir yandan da bu teşebbüsün suya düşmesi ha[illegible] ya AP'ye kapağı atmayı [illegible] Göbekçiler'in ağır basacağ[illegible] CHP've dönmeyi plânlam[illegible]dırlar.

Neticede bulunan form[illegible] olursa olsun, görünüş o[illegible] küçük partiler artık so[illegible] sahnesinden silinecektir [illegible] ve AP gibi denenmiş [illegible] de, her geçen gün vatan[illegible] güvenini kaybetmektedir [illegible] lişme gösteren tek siyas[illegible] ket, emekçilerin sosyalist [illegible] ketidir ve ağır da olsa, g[illegible] olsa, Türkiye kararlı bir [illegible] de sola açılmaktadır.

Seçimi 9 gün geçe

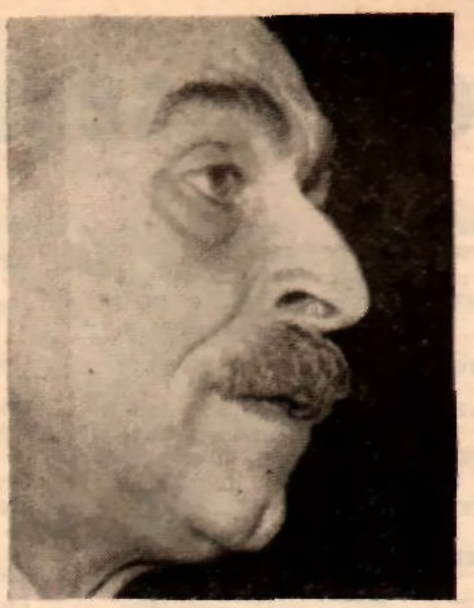
Seçimi dokuz gün geçe Türkiye'nin emekçi geleceği bakımından durum şu : Emekçi halkın partisi Türkiye İşçi Partisi bir iki yer dışında yurda yaygın bir ilerleme sağladı. Yüzde olarak eskisinden çok sayıda öncü emekçi ve emekten yana aydın, oy sandıkları başında el birliği, söz birliği etti. Türkiye İşçi Partisinin yurt gerçeklerini yansıtan açık ve kesin programını onayladı. İlk kez, emeğin temsilcileri yöre meclislerine girdi.

1961'den bu yana her bir seçimde emekçilerin sosyalizm dâvasına kattığı oy yüzdesi artıyor. Bu demektir ki emekçiler arası bilinçlenme, dayanışma ve karar yüzdesi artıyor. Belki ağır artıyor ama artıyor Artacak da. Emekçi oyu deyip geçmeyin Ağır sular derin akar. Bize gelen oy ne AP'nin geriye dönük âtıl oyu, ne CHP'nin orta karar kuşkulu oyu, ne de çurçur partilerin şaşkın oyu. Bizimkisi emeğiyle geçinenlerin, işini iş, gücünü güç bilenlerin ileri çevrik dinç oyu Sayımı hafif olsa da yükümü ağır.

Emekçi halkın güngide çoğalan bir bölümü, yurt yönetimine kendi ağırlığını kendisi komadıkça işlerin yoluna konmayacağını, hele yurdun uzun erimli gerçek ihtiyaçlarının hiç belirenemiyeceğini görüyor. Onun için de, giderek, Türkiye'de bir emekçi iktidarı istiyor.

Karşımızdakilerin yalanı dolanı boşuna. Biz zorbalığa da aldatmacaya da aşılıyız. Ne birinin avına ne öbürünün tavına geleceğiz; emekçi halk olarak emekten yana vicdanı bütün kişiler olarak, kendi oyumuzla dileğimizle yakında muhakkak bir yere varacağız ve orada sosyalizm'in hak döğüşünü vereceğiz Bugün meclislerde meydanlarda «Biz sandıktan çıktık!» diye gepgerine dolaşanlar, birgün gelir sandıklardan ne tür bir oyun çıktığını görürler. Görürler de şaşarlar. O gün işte günümüzdür. Seçimi dokuz gün geçe o güne dünden yakınız

T. AĞAOĞLU

Aybar: seçimlerde ilerleyen tek parti TİP'tir

● **Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar seçim sonuçlarıyla ilgili olarak basına aşağıdaki demeci vermiştir:**

2 Haziranda yapılan senato ve milletvekili seçimlerinde oyları mutlak bir artış kaydeden tek parti Türkiye İşçi Partisidir. AP ve CHP 1965 genel seçimlerine göre oy kaybetmişlerdir. AP'nin 28 ilde kaybettiği oy sayısı 376.427 dir. CHP'nin kaybı da 36.417 dir. Buna karşılık Türkiye İşçi Partisi 1965 de 147.265 oy almışken (Henüz sonucu belli olmayan Adana hariç) bu seçimlerde 200.223 oy almıştır. Ve böylece seçimlerin yapıldığı 28 ildeki oy oranı %3.37 den; %5,25 e yükselmiştir.

İştirakin düşük olması ve bu düşük iştirake rağmen Türkiye İşçi Partisinin aldığı oy sayısını ve oy oranını artırmış bulunması, Türkiyeyi iflâsa sürükleyen ve emekçi halka karşı olan AP iktidarına vatandaşlarımızın gittikçe kabaran ölçülerde **«Hayır»** dediğinin açık bir delilidir.

Her partiye aldığı oy oranında senatör çıkartmak imkânını veren millî bakiye sistemini AP. Anayasayı çiğneyerek değiştirmemiş olsaydı Türkiye İşçi Partisi en az iki senatörlük kazanacaktı. AP. nin oylarındaki kesin düşüş ve baskılar karşısında halkın büyük ölçüde seçimlere katılmamış olması AP. nin Seçim Kanununu değiştirmekteki Anayasaya sırt çeviren telâşının nedenlerini pek açık olarak ortaya koymuştur.

Üstelik AP. iktidarı, seçim kampanyası boyunca ve seçimlerde türlü kanunsuz işlerle seçim güvenliğini yok etmiştir. Seçim kampanyası açılmadan çok önce AP. iktidarı, Türkiye İşçi Partisine karşı kesif bir yalan ve iftira kampanyasına girişmiş, taşlı sopalı saldırılar tertipleyerek halkı Türkiye İşçi Partisinden soğutmaya ve Türkiye İşçi Partilileri yıldırmaya kalkışmıştır. Bu saldırılar seçim propagandaları süresince şiddetlerini artırarak devam etmiştir. Türkiye İşçi Partisine oy verecek köyler ve mahallelere hiç bir kamu hizmeti yapılmayacağı, Türkiye İşçi Partililerin işlerinden atılacağı yolundaki tehditler ve T. İşçi Partililerin gerçekten ekmeğiyle oynanması büyük bir vatandaş kitlesinin seçimlere katılmasını engellemiştir. Bu şartlar altında, Türkiye İşçi Partili olduğunu söylemek, Türkiye İşçi Partisi için propaganda yapmak âdeta kahramanlık haline gelmiştir. Birçok yerde valiler, kaymakam ve emniyet âmirleri bu kanunsuz işleri önleyecek yerde zorbaları korumuştur. Şüphesiz Anayasamızı hiçe sayan ve kanunları çiğneyen Demirel hükûmetinden ve partizan idare âmirlerinden bu ağır suçlarının hesabı aradan ne kadar zaman geçerse geçsin mutlaka sorulacaktır. Fakat, taşlı sopalı saldırılara, yalan, iftiraya, idarenin partizanca davranışlarına ve paranın AP. ye ve öteki partilere sağladığı geniş imkânlara rağmen yukarıda belirttiğimiz gibi Türkiye İşçi Partisi bu seçimlerde oylarını hem sayıca hem oran olarak artırmıştır.

AP. iktidarının halka karşı olduğu ve Türkiyeyi batırdığı rakam rakam ortadadır. AP. iktidara geldiğinden beri millî gelirin bölünüşündeki adaletsizlik artmıştır. Zengin daha çok zengin, fakir daha çok fakir olmuş ve fukaraların sayısı çoğalmıştır. Topraksızlık daha şiddetle hissedilir bir dert haline gelmiştir. Hayat pahalılığı, işsizlik artmıştır. AP. iktidarında küçük üreticileri, tefeci ve aracılar daha çok sömürme imkânlarına kavuşmuşlardır. Yolsuz, susuz, okulsuz, köylerin sayısı çoğalmıştır. Türkiyenin dışa bağlılığı ve borçları artmıştır. Amerikan askerî üslerinin haysiyet kırıcı ve güvenliğimizi tehdit eden imtiyazlı durumlarında bir değişiklik olmamıştır.

Türkiye **«tatlı kârların»**, sağlandığı kapkaç düzeninin azgın çarklarının gittikçe hızlı döndüğü bir ülke halindedir. Demirel, eşit olmayan şartlarda ve meşru olmayan yollardan aldığı oylara bakarak bu durumu ilânihaye sürdürebileceğini sanmaktadır. AP.'nin aldığı oyların halkın sosyalizmi reddettiği anlamına geldiğini söyleyen Başbakanla 1969 da görüşeceğiz.

Gerçekten Demirel iktisadî buhran içinde yapılacak olan 1969 genel seçimlerinde, karşısında uyanmış, haklarına sahip çıkan emekçi halk kütlelerini bulacaktır.

Bu seçimlerden sonra halkın bize gösterdiği artan teveccühten de şevklenerek Anayasayı, demokrasiyi savunmakta kendimizi daha güçlü hissediyoruz. Kapkaç düzenine ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadelemizi, halkın kurtuluşu yani sosyalizm ve bağımsızlık için mücadelemizi daha büyük bir şevk ve azimle yürüteceğiz.

Mukayeseli seçim sonuçları

ADANA :

AP: 1965: 133799 — % 53,9
1968: 88653 — % 46.03
CHP: 1965: 88229 — % 35,6
1968: 66524 — % 34,54
TİP: 1965: 7926 — % 3.2
1968: 8700 — % 4,55
CKMP: 1965: 5695 — % 2,3
1968: 5553 — % 2,88
MP: 1965: 8628 — % 3,5
1968: 4139 — % 2,14

ADIYAMAN :

AP: 1965: 29309 — % 41.79
1968: 42052 — % 54.62
CHP: 1965: 18711 — % 26,67
1968: 30892 — % 40,12
TİP: 1965: 1943 — % 2.77
1968: 1549 — % 2.01
CKMP: 1968: 1418 — % 1.84
MP: 1968: 1079 — % 1.40

AYDIN :

AP: 1965: 130247 — % 72.29
1968: 84470 — % 61.19
CHP: 1965: 37771 — % 20.96
1968: 29284 — % 21,21
MP: 1965: 5408 — % 3
1968: 3017 — % 2,18
GP: 1968: 8226 — % 5.95
TİP: 1965: 6733 — % 3.73
1968: 6689 — % 4.81
CKMP: 1968 2345 — % 1.69

BALIKESİR :

AP: 1965: 152847 — % 63.06
1968: 129191 — % 60.10
CHP: 1965: 69040 — % 28.48
1968: 61"78 — % 28.50
TİP: 1965: 5963 — % 2.40
1968: 11437 — % 5.49
CKMP: 1965: 3344 — % 1.37
1968: 5228 — % 2.43
MP: 1965: 8406 — % 3.42
1968: 8386 — % 3.80

BİLECİK :

AP: 1965: 29793 — % 56,91
1968: 25604 — % 54,76
CHP: 1965: 16315 — % 31,16
1968: 10498 — % 29,38
TİP: 1965: 1600 — % 3,05
1968: 924 — % 2,01
CKMP: 1965: 2013 — % 3,84
1968: 1386 — % 3,01
MP: 1965: 2526 — % 4,82
1968: 897 — % 1,93
GP: 1968: 3609 — % 8,86

BİTLİS :

AP: 1965: 18644 — % 49,22
1968: 21160 — % 51,97
CHP: 1965: 6608 — % 17,44
1968: 17320 — % 42,54
TİP: 1968: 2233 — % 5,48
MP: 1965: 532 — % 1,40

BOLU :

AP: 1965: 79537 — % 59,25
1968: 83083 — % 66,61
CHP: 1965: 29921 — % 22,29
1968: 26693 — % 21,40
TİP: 1965: 2474 — % 1,84
1968: 4719 — % 3,78
CKMP: 1965: 2715 — % 2,02
1968: 3012 — % 2,41
YTP: 1965: 7806 — % 5,81
MP: 1965: 11265 — % 8,39
1968: 7208 — % 5,77

ÇANKIRI :

AP: 1965: 44151 — % 56,41
1968: 28240 — % 50,10
CHP: 1965: 12546 — % 16,03
1968: 12324 — % 16,14
TİP: 1968: 3491 — % 4,57
GP: 1968: 7219 — % 9,45
CKMP: 1965: 4696 — % 6
1968: 6458 — % 8,46
MP: 1965: 15603 — % 19,93
1968: 8388 — % 11,25

ÇORUM :

AP: 1965 73486 — % 50,7
1968: 55667 — % 42,17
CHP: 1965: 35068 — % 24,2
1968: 32413 — % 23,09
CKMP: 1965: 6055 — % 4,2
1968: 3805 — % 2,75
MP: 1965: 18456 — % 12,7
1968: 8579 — % 11,21
GP: 1968: 9567 — % 9.24
YTP: 1965: 9899 — % 6.8
TİP: 1968: 7049 — % 4.72
Bağımsız 968: 1543 — % 6.78

DİYARBAKIR :

AP: 1965: 31936 — % 28,83
1968: 60126 — % 46,20
CHP: 1965: 25695 — % 23,19
1968: 12798 — % 9,83
CKMP: 1965: 3799 — % 3,43
1968: 4244 — % 3,26
YTP: 1965: 25599 — % 23,11
MP: 1965: 1867 — % 1,68
1968: 48328 — % 37,14
TİP: 1965: 8867 — % 8
1968: 4620 — % 3,55

EDİRNE :

AP: 1965: 53736 — % 56,36
1968: 49025 — % 51,59
CHP: 1965: 29180 — % 30,60
1 8: 29460 — % 31
TİP: 1965: 2891 — % 3,03
1968: 4233 — % 4,45
CKMP: 1965: 1730 — % 1,81
YTP: 1965: 1489 — % 1,56
MP: 1965: 6309 — % 6,61
1968: 3823 — % 4,02
GP: 1968: 8486 — % 8,93

İÇEL :

AP: 1965: 89569 — % 59,54
1968: 71509 — % 50,50
CHP: 1965: 46358 — % 32,15
1968: 42806 — % 30,23
TİP: 1965: 4271 — % 2,83
1968: 5579 — % 3,94
CKMP: 1968: 3103 — % 2,19
YTP: 1965: 1950 — % 1,29
MP: 1965: 6265 — % 4,16
1968: 5295 — % 3,73
GP: 1968: 13292 — % 9,38

İSTANBUL :

AP: 1965: 331447 — % 53,15
1968: 226871 — % 49.46
CHP: 1965: 85479 — % ?9,74
1968: 140434 — % 30,61
CKMP: 1965: 9250 — % 1,48
1968: 9634 — % 2,10
YTP: 1965: 5781 — % 0,92
MP: 1965: 30471 — % 4,88
1968: 19750 — % 4,30
GP: 1968: 20407 — % 4,44
TİP: 1965: 49422 — % 7,92
1968: 39146 — % 8,53
Bağımsız 965: 11686 — % 1,87
1968: 2430 — % 0,52

İZMİR :

AP: 1965: 251189 — % 62,18
1968: 185546 — % 54,68
CHP: 1965: 120337 — % 29,79
1968: 101104 — % 29,79
TİP: 1965 15840 — % 3,92
1968: 17744 — % 5,22
MP: 1965: 11461 — % 2,83
1968: 7006 — % 2,06
CKMP: 1965: 4371 — % 1,08
1968: 4692 — % 1,38
GP: 1968: 23192 — % 6,83

GAZİANTEP :

AP: 1965: 76799 — % 51,72
1968: 61942 — % 43,35
CHP: 1965: 56133 — % 37,80
1968: 40164 — % 28,10
CKMP: 1965: 2282 — % 1,53
1968: 1481 — % 1,03
YTP: 1965: 4412 — % 2,97
MP: 1965: 3788 — % 2,55
1968: 2664 — % 1,86
GP: 1968: 30537 — % 21,37
TİP: 1965: 5064 — % 3,41
1968: 6100 — % 4,26

KASTAMONU :

AP: 1965: 90738 — % 61,48
1968: 62904 — % 47,84
CHP: 1965: 29315 — % 19,86
1968: 28378 — % 21,58
CKMP: 1965: 7466 — % 5,05
1968: 5191 — % 3,94
YTP: 1965: 4888 — % 3,31
MP: 1965: 14385 — % 9,74
1968: 13004 — % 9,89
GP: 1968: 16678 — % 12.68
TİP: 1968: 5324 — % 4.04

KIRŞEHİR :

MP: 1965: 28766 — % 30.83
1968: 15563 — % 39.94
AP: 1965: 14074 — % 24.87
1968: 13741 — % 35.26
CHP: 1965: 10912 — % 19.28
1968: 5585 — % 14.33
TİP: 1968: 1407 — % 3.61
GP: 1968: 2665 — % 6,84
CKMP: 1965: 2746 — % 4.85

KIRKLARELİ :

AP: 1965: 53104 — % 60,61
1968: 44392 — % 60,83
CHP: 1965: 27123 — % 30,96
1968: 26845 — % 32,55
TİP: 1965: 2716 — % 3,10
1968: 2668 — % 3,23
GP: 1968: 6034 — % 7,31
CKMP: 1965: 1122 — % 1,28
MP: 1965: 3541 — % 4,04
1968: 2514 — % 3,04
GP: 1968: 6034 — % 7,31

KONYA :

AP: 1965: 169612 — % 54,16
1968: 145255 — % 49,64
CHP: 1965: 78308 — % 25
1968: 51259 — % 17.51
TİP: 1965: 6752 — % 2,11
1968: 8882 — % 3,03
CKMP: 1965: 6035 — % 1,92
1968: 7330 — % 2,50
YTP: 1965: 4967 — % 1,58
MP: 1965: 29389 — % 9,38
1968: 29254 — % 9,99
GP: 1968: 50637 — % 17,30

MALATYA :

AP: 1965: 38350 — % 30,01
1968: 30862 — % 26,30
CHP: 1965: 63310 — % 51,20
1968: 55303 — % 47,13
TİP: 1965: 4707 — % 3,80
1968: 20071 — % 17,10
GKMP: 1965: 3533 — % 2,85
GP: 1968: 7950 — % 6,77
MP: 1965: 4352 — % 3,52
1968: 3154 — % 2,68

MANİSA :

AP: 1965: 160713 — % 64,19
1968: 123189 — % 59,44
CHP: 1965: 61760 — % 25,05
1968: 50051 — % 24,15
TİP: 1965: 6504 — % 2,63
1968: 6582 — % 3,17
CKMP: 1968: 3517 — % 1,69
MP: 1965: 15553 — % 6,30
1968: 5008 — % 2,41

GP: 1968: 18867 — % 9.10

MARAŞ :

AP: 1965: 55640 — % 48,16
1968: 60179 — % 46,05
CHP: 1965: 27609 — % 23,89
1968: 32191 — % 24,64
TİP: 1965: 2284 — % 1,97
1968: 6894 — % 5,27
YTP: 1965: 4099 — % 3,54
MP: 1965: 11329 — % 9,80
1968: 10087 — % 7,71
Bağım.: 1965: 14570 — % 12,61
1968: 21312 — % 16,31

NEVŞEHİR :

AP: 1965: 28660 — % 47,32
1968: 22595 — % 43,30
CHP: 1965: 15497 — % 25,58
1968: 9839 — % 18,85
TİP: 1968: 1403 — % 2,68
MP: 1965: 16408 — % 27,09
1968: 14862 — % 28,48
GP: 1968: 3482 — % 6,67

ORDU :

AP: 1965: 79843 — % 53.20
1968: 71352 — % 42.18
CHP: 1965: 54275 — % 36.20
1968: 58020 — % 34.30
TİP: 1965: 5212 — % 3.50
1968: 10349 — % 6.11
CKMP: 1965: 4594 — % 3.10
1968: 3858 — % 2.10
MP: 1968: 6518 — % 3.85

SİNOP :

AP: 1965: 26742 — % 34,69
1968: 32316 — % 43,30
CHP: 1965: 20763 — % 26,93
1968: 25470 — % 32,86
TİP: 1968: 3491 — % 4,50
GP: 1968: 9837 — % 12,69
CKMP: 1965: 6295 — % 8,01
1968: 4075 — % 5,25
MP: 1965: 11660 — % 15,12
1968: 2317 — % 2,98
GP: 1968: 9837 — % 12,69

SIVAS :

AP: 1965: 82060 — % 39.46
1968: 72.950 — % 39.64
CHP: 1965: 69172 — % 33.20
1968: 68425 — % 37.18
TİP: 1965: 5484 — % 2.60
1968: 9708 — % 5.27
CKMP: 1965: 7779 — % 3.70
1968: 6700 — % 3.64
MP: 1965: 14683 — % 7.10
1968: 13481 — % 7.32
GP: 1968: 12760 — % 5.27
1968: 88635 — % 46,03

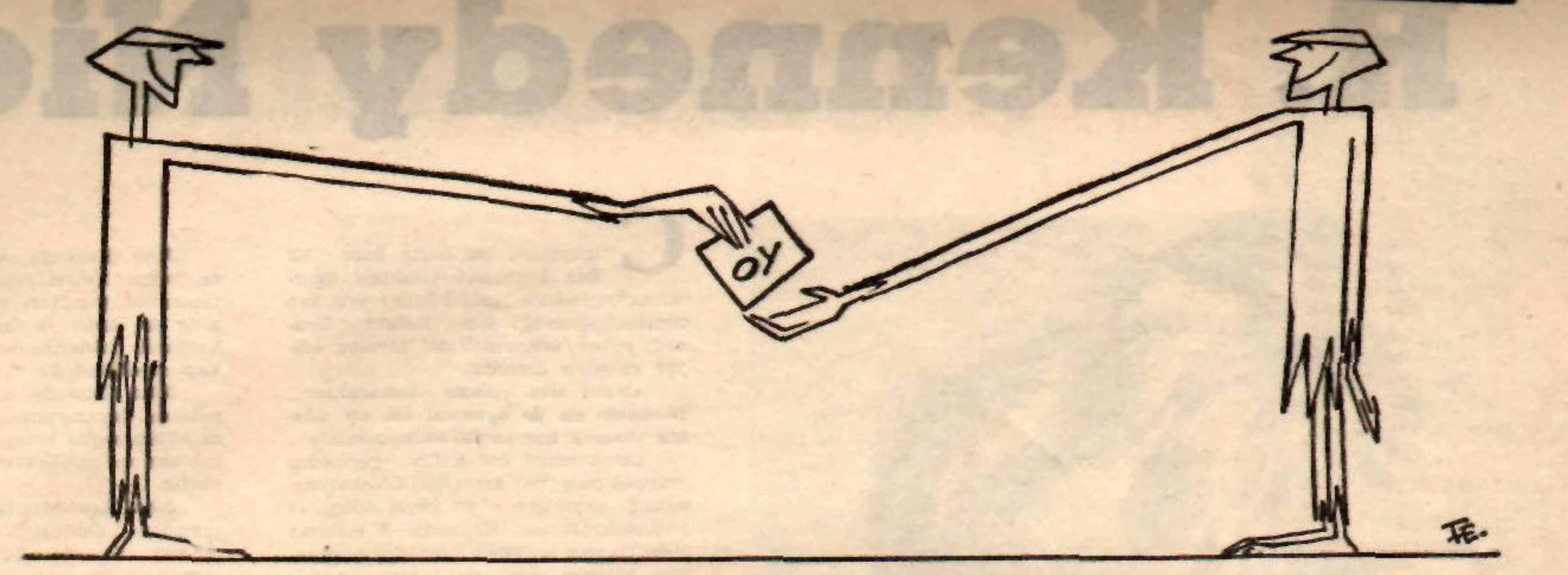
URFA :

AP: 1965: 41486 — % 34.90
1968: 57581 — % 53,42
CHP: 1965: 36307 — % 30,55
1968: 33220 — % 30,82
YTP: 1965: 10835 — % 9,11
MP: 1968: 2680 — % 2,48
GP: 1968: 8941 — % 8,29
TİP: 1965: 3771 — % 3,17
1968: 5356 — % 4,96
Bağım.: 1965: 26444 — % 22,25

ZONGULDAK :

AP: 1965: 145975 — % 65,58
1968: 83725 — % 52,12
CHP: 1965: 54706 — % 24,57
1968: 38234 — % 23,80
CKMP: 1965: 4232 — % 1,90
1968: 3714 — % 2,31
YTP: 1965: 3034 — % 1,36
GP: 1968: 22379 — % 13,93
TİP: 1965: 4856 — % 2,18
1968: 5651 — % 3,51

Ferruh Doğan

AZ VEREN CANDAN...

Yol ayırımı

Yaşar KEMAL

GERİ kalmış memleketlerde biçimsel demokrasinin sökmemesinin türlü sebepleri vardır. Birinci sebebi ekonomik köleliktir.

Ağa - Derebey - Softa - Komprador dörtlüsü bile bile köleleri olan halkı okutmamışlar, halkı okutmak için atılan bir iki adımı da daha doğmadan boğmuşlardır. Türkiye'de köy halkı bir esirler topluluğudur, her yönüyle. Okuyamamış, okutulmamış. Türkiye'de köy halkı topraksızdır, ortakçıdır, ırgattır. Her şeysiyle Ağanın, Derebeyin emri altındadır. Memleketimizde bağımsız bir köylüyü ancak parmakla gösterebiliriz.

Yirmi beş yıldan bu yana ne kadar seçim yapılmışsa aşağı yukarı bütün bu seçimleri bir gazeteci olarak izledim ve bu seçimleri derinliğine yaşamak olanağına kavuştum. Bir partinin seçim şansı, o partide ağaların çokluğu, ya da azlığıyla değerlendirildi her zaman. **«Falanca ağa üç bin oyuyla falanca partiye geçti.»** sözü bizim uydurma demokrasimizin başlıca özelliklerinden oldu her zaman. **«O parti bu ilde çok güçlü. Çünkü on yedi tane itibarlı ağası var, altı tane şeyhi, üç tane derebeyi var.»** Hiç kimsenin aklına şu ilde halkın eğilimi şundan bundan şu partiyedir, demek, seçimleri halkın eğilimleriyle değerlendirmek geçmedi. Çünkü halkın eğilimi yok, ağaların tutumları, eğilimleri vardı. Ve Ağalar kölelerine istedikleri sandığa oy attırıyorlardı. Ben seçimlerde köylünün, hiçbir şeyden haberi olmayan köylünün bir şaşkınlık içinde, ne olup bittiğini hiç anlamadan sandık başına gittiğini çok gördüm. **«Ana»** diyordu çember sakallı delikanlı. **«Ana, şu odaya girecek kıratın karnına mührü basacaksın.»** Ana odaya giriyor çıkıyor, aranıyor, bir türlü karnına mühür basacak kıratı bulamıyor. «oğul,» diyordu. «içerde kırat mırat yok ki karnına mührü basayım. Mührü buldum ama, kır atı bulamadım.» Bunu ayrıcalığı olan bir olay sanmayalım. Beş aşağı, beş yukarı bütün Türk köylüsünün demokrasi tutumu budur. Böyle yüzlerce hikâye anlatılabilir.

Ama diyebiliriz ki, bütün Türk köylüsü, seçimi de, kıratı da hepimizden iyi bilse ne farkeder.. Belki de hiçbir şey farketmez. Ağalar suyun gözünü tutmuşlardır. Köylüler ağalarına karşın hiçbir şekilde oy veremezler. Verdikleri zaman toprakları kesilir, ekmekleri kesilir. Bunun üstüne çıkacak köylünün gücü ve ortamı yoktur. Daha çok ortamı yoktur. Bütün mümkünü çareleri kesilmiş bir köleler topluluğunda demokrasicilik oynamağa kalkışırsan, o bir demokrasi değil köle sahiplerinin başka türlü, daha ağır bir diktası olur.

Bir de oylar satın alınıyor. Bu kadar yoksul bırakılmış bir memlekette beş on kuruş verip oy satın alınması olağan bir iştir. Bugün artık Türkiye'de bir oy borsası kurulmuştur.

Bir de sömürücüler ordusuna katılmış yeni, insafsız, canavar bir insan tipi var, tefeciler. Bunlar bir çeşit eşkiyalardır. Beli tabancalı, bileğine güvenen, bağnaz kimselerdir bunlar. İnsaf, merhamet, Allah, kitap, insanlık arama bunlarda. İnsan soyunun gördüğü yepyeni bir insandır bunlar. Paradan başka hiçbir düşünceleri yoktur. İnsanlığın şimdiye kadar getirdiği bütün değerler bunlarda iflas etmiştir. Bunlar da borçlandırdıkları köylüleri köleden de daha aşağı kullanıyorlar. Borçlandırdıkları köle köylüler gerçekten her anlamıyla onların köleleridir.

Bir de din var. Softalar, dininden başka her şeyleri elinden alınmış, dininden başka, yüzyıllardan bu yana sarılacak dalı kalmamış halkın dinini de kullanıyorlar. Ağa - Derebey - Komprador üçlüsüne bir bölük insan daha da katılmıştır. Bunlar da softalardır.

Softalar tarih boyunca hep, çoğunlukla halkın yanında, halkın önderi değil, yöneticilerin, derebeylerin emrinde olmuşlardır. Şimdi de kendilerini din adamları sayanların çoğunluğu Komprador -Ağa- Derebey üçlüsünün kayıtsız şartsız emrine girmiştir. İmam -Hatip Okulları Ağa- Komprador - Derebey üçlüsünün milis güçleri haline getirilmiştir.

Türkiye'de biçimsel demokrasi düzeni bir zorunluk değil, tepeden inme bir düzendir. Bütün tepeden inme düzenler gibi yerleşmemiş, yerleşemeyecek, ayakları havada bir düzendir. Türkiyedeki bu tepeden inme demokrasinin, bu ekonomik koşullar içinde başka türlü olmasının da mümkünü yoktur. Böyle bir demokrasiye bile bile lâdes.

Ağa - Komprador - Derebey - Softa dörtlüsü bütün gücüyle Türkiye'de kurumlaşmağa çalışıyor. Bu çağda, sömürgecilerin emrine girmiş bu dörtlünün bundan sonra kurumlaşmasının mümkünü yoktur.

Bunların kurumlaşması çok uzun yıllara bağlıdır. Bu kadar yeni olan, üstelik de gayri milli olan dörtlünün kurumlaşması, bundan sonra Türkiye'de mümkün değildir. Bunların dayandığı tek güç ekonomik kölelerinin, üstelik kendilerine düşman olan kölelerin verdikleri oydur.

Türkiye'deki bu tepeden inme demokrasi, kurumlaşmış bulunan ileri güçlerin, her şeye karşın, böylesi bir demokrasi de olsa, başka düzenlerden ehven-i şer bulmasından dolayı ayakta kalabiliyor. Ağa - Komprador - Derebey - Softa dörtlüsü ne kendisini, ne de bu tepeden inme demokratik düzeni ayakta tutacak güce sahip değildir.

Sömürgecilerin emrindeki Komprador - Ağa - Derebey - Softa dörtlüsünü öyleyse büyük güce sahip ileri güçler niçin ayakta tutuyor? Bu sorunun karşılığı çok basit. Kurulacak yeni düzen tepeden inme olmasın. Halk böylesi bir ekonomik kölelikte de olsa, çağımızda, köleliğinden sıyrılıp çıkabilir. İleri güçler oyla da iktidara gelebilirler. İşçi sınıfı öteki bütün ezilmiş emekçileri uyarabilir. Ve oyla sömürgecilerin uşaklarını alaşağı edebilirler.

Ama gelin görün ki, iş böyle değil.. Sömürgecilerin adamları, Ağa - Komprador - Softa üçlüsü, yukarda çizdiğim duruma razı olmuş ileri güçlere karşı, hiç de gereken şekilde davranmıyorlar. Anayasayı her gün, her an çiğniyorlar. Biçimsel demokrasinin hiç bir kuralına bağlı değiller. Bir zor düzenini Türk milletine kabul ettirmeğe çalışıyorlar.

Bu seçimler kim ne derse desin, kim nasıl davranırsa davransın, bütün anlamıyla gayrimeşrudur. Türkiye İşçi Partisi büyük ağırlığı olan bir muhalefet partisidir.

İşçi Partisi'nin üyeleri korkunç, amansız bir baskı altındadır. İftiradan, yalandan, tezvirden geçtik, büyük maddi baskılarla karşı karşıyadır. Hiç bir devlet diresinde hiçbir İşçi Partili bir vatandaş muamelesi görmez. İşçi Partili bir vatandaşın işi hiç bir devlet dairesinde görülmez. İşçi Partili oldu mu bir vatandaş açtır, işsizdir. Oy oranı yüzde beşe yükselmiş bir partinin binden fazla belediyesi olan bir memlekette bir tek Belediye Başkanı çıkaramamasının sebebini biliyor musunuz? Hiç düşündünüz mü? Bunun korkunç bir baskı sonucu böyle olduğunu, Morison firması mümessilinden başka düşünemeyecek bir vatandaş var mı Türkiyede?

Sonra taşlı sopalı saldırılar, cana kasdetmeler... Türkiye İşçi Partisi bütün bunlara karşılık vermiş olsaydı, Türkiyede kan gövdeyi götürürdü. A. P. Türkiye'de İşçi Partisi'ni sindirmek için paralı bir milis gücü ortaya çıkarmıştır. Komünizmle Mücadele Derneği adı altında, daha başka adlar altında salt milis yetiştiren dernekler kurmuştur. A.P.' nin kendi bünyesinde de bir milis gücü vardır. Kurumlaşamamış sömürgeci dörtlüsü bir milis kurarak denge sağlamak istiyor. İşçi partisine saldırılar bir yoklama, bir denemedir. Yakında CHP'de aynı saldırılarla karşı karşıya kalabilir. Bu, milis gücünün biraz daha güçlenmesine bakar. Türkiye bir takım insanlara, büyük bir muhalefet partisine bir hapishane, bir cehennem yapılmıştır. Bu cehennemde oynanan oynanan oyun anayasaya, demokrasiye aykırıdır ve bu cehennemde yapılan seçimler gayrimeşrudur.

Bir yol ayrımındayız. Adalet Partisi Anayasa sınırları içine çekilebilecek mi?

Korkunç baskılarından vazgeçecek mi? Yoksa demokrasi kisvesi altındaki bu gayri insani baskı düzeni böyle sürüp gidecek mi?

Yoksa ilerici güçler bu şeytan arabasını bir üfleyişte havaya savuracaklar mı? Faşizme son verilecek mi?

Yukarda anlattığım bütün olumsuz durumlara rağmen bu seçimde solcuların oylarında artış oldu. Bunun anlamı büyüktür. Bu, Türk milletinin düzen değişikliğine can atmasından başka bir şey değildir. Bu, sömürü düzenine Türk milletinin yakın zamanda son vereceğinin sağlam bir işaretidir. Elindeki düğümü dişine vurdu, diye bir deyimimiz vardır. Türk ilerici güçleri dişlerindeki düğümü ya çözecekler, ya da Türk leri ellerindeki düğümü şimdilik dişlerine vurmuş durumdalar. Türk ilerici güçleri dişlerindeki düğümü ya çözecekler, ya da Türk milletiyle birlikte silinip gideceklerdir. Yol ayrımındayız ve karar verme zamanıdır, vakit geçirmemek gerekir. Vaktin geçmesi, gerçekten Türk milletine ağıra mal olur.

R. Kennedy Niçin

ROBERT KENNEDY — Varan 2...

Cinayetten bir hafta önce bir San Fransisco Gazetesi okurlarına seçimlerle ilgili bilgiler verirken cumhurbaşkanlığı için Robert Kennedy'ye oy vermemelerini tavsiye ediyor ve şöyle diyordu:

«Nasıl olsa icabına bakacaklar... Herhalde siz de oyunuzu ölü bir adama vererek harcamak istemezsiniz!»

Bu kehanet bir hafta geçmeden gerçekleşmiş ve Amerika Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin en güçlü adayı 42 yaşındaki Robert Kennedy, 5 Haziran 1968 Çarşamba günü kendisini başkanlığa götüren yolda iki önemli seçimi birden kazandıktan sonra Los Angeles'te Ambassador Oteli'nde genç bir Ortodoks Arap göçmeni tarafından tabanca ile beyninden vurularak öldürülmüştür.

Bu olaydan dört buçuk yıl önce de bir başka Kennedy, Amerika Cumhurbaşkanı John Kennedy, 22 Kasım 1963 günü Texas Eyaleti'nin Dallas şehrinde vurulmuştu.

Robert ve John Kennedy'nin kardeş olmaları dışında, her iki cinayeti birbirine benzeten başka ortak özellikler de mevcuttur.

Dallas, gericiliğiyle meşhur Texas Eyaleti'nin başşehri idi; Los Angeles de, gericiliğiyle nam salmış California Eyaleti'nin başşehridir.

John Kennedy'nin temsil ettiği siyasi fikirler, Amerikan büyük sermaye sahiplerinin ekonomik çıkarlarını haleldar ediyordu: Robert Kennedy'nin başkanlık seçimleri arifesinde ortaya attığı siyasi program da, Amerikan büyük sermayesinin keyfini kaçıracak niteliktedir.

John Kennedy, uluslararası ilişkiler konusunda Doğu Bloku lideri Sovyetler Birliği ile «barış içinde rekabet» yolunu tutmak istemişti; Robert Kennedy de, dış politika alanında Amerika'nın şiddetten kaçınması teziyle ortaya çıkmıştır.

John Kennedy Amerikalı zencilere, beyaz Amerikalılarla eşit haklar tanınması taraftarı idi. Robert Kennedy de, zenci ve fakir beyaz Amerikalıların haklarını savunan bir politikacı niteliğindedir.

John Kennedy, daha çok genç kuşaklara dayanıyordu. Robert Kennedy de bütün seçim kampanyasını genç kuşaklara ve entellektüel gruplara dayamıştır.

John Kennedy faşist gericiler tarafından öldürülebileceğini önceden tahmin ediyordu. Robert Kennedy de sağcıların bir suikast teşebbüsüne uğrayacağını önceden tahmin etmiş, hattâ bir gazeteye verdiği demeçte ne tedbir alınırsa alınsın cinayetin önlenemeyeceğini söylemiştir.

Birinci cinayet

Robert Kennedy niçin öldürülmüştür?

Daha doğrusu, Kennedy'ler niçin öldürülmektedir?

Kennedy âilesi, Amerika'nın en zengin âilelerinden biridir ve Kennedy'lerin erkek çocukları, büyük gelirlerini âile servetinden sağlamaktadırlar.

Bu zenginliklerine rağmen, Joseph Kennedy'nin Londra Büyükelçiliği zamanında İngiliz üniversitelerine giden John Kennedy ve kardeşlerinin, o zamanlar İngiliz eğitim merkezlerinde hakim olan sosyalizan hava etkisi altında kaldıkları söylenmektedir. Gerek John, gerekse Robert Kennedy, Amerika ortamında «sola açık» bir politikanın temsilcileri sayılmamaktadır. Herhalde şahısları bakımından herhangi bir maddî endişeleri bulunmayan bu zengin âile çocuklarının, sosyal adalet sağlanması uğrunda akıllarının erdiği ve sınıfsal bağlantılarının imkân verdiği oranda çaba gösterdikleri muhakkaktır.

BUNDAN SONRA NE OLACAK ?

1968 Amerika başkanlık seçimlerinin en kuvvetli adayı Robert Kennedy'ye karşı işlenen cinayet, ilk bakışta ve yüzeydeki ayrıntılarıyla tamamen mantık dışıdır.

Kennedy'yi vuran Sirhan çok dar gelirli bir Amerikan vatandaşıdır; Robert Kennedy de fakirleri savunan bir politikacı idi. Sirhan henüz 25 yaşında bir gençtir; Robert Kennedy de tamamen genç kuşağa dayanıyor ve gençliğin sözcülüğünü yapıyordu. Bir ortodoks arap olan Sirhan'ın yahudi aleyhtarı olduğu bildirilmektedir; Robert Kennedy de yahudilerin en büyük düşmanı olan katolik kilisesine bağlıydı. Sirhan «arap» aslından geldiği için Amerikan geleneklerine göre «renkli» insan sayılmaktadır; *Robert Kennedy ise «renkli» vatandaşların da* teoride olduğu gibi günlük hayatta da beyaz Amerikalılarla eşit haklara sahip kılınmalarını savunurdu. Sirhan gayelerini silah kullanarak gerçekleştirmeğe kalkışmıştır; oysa Robert Kennedy hem Amerika içinde, hem de Amerika'nın dış politikasında şiddet hareketlerine daima karşı çıkmıştı...

Evet, ilk bakışta ve yüzeydeki görüntüleriyle Kennedy'ye karşı işlenen cinayet gerçekten mantık dışıdır. Ancak, derine inildiğinde ortaya mutlak bir mantık silsilesi çıkmaktadır.

Robert Kennedy'ye suikastı hazırlatan mantık, görmek isteyenler için apaçık meydandadır.

John Foster Dulles'ın temellerini attığı Amerikan dış politikası, yani uçurum kenarcılığı, aynı mantığa dayanmaktadır Vietnam'da Amerikan askerlerinin her gün binlerce Vietnam'lıyı öldürmesi aynı mantık sonucudur. Amerikan vatandaşı zencilere ve diğer renkli insanlara resmi Amerikan makamlarının ve beyaz Amerikalıların layık gördükleri insanlık dışı muamele aynı mantıktan doğmaktadır. Washington'da yerleşmiş «baskı grupları» aynı mantıktan kuvvet alırlar. Amerikan petrol şirketlerini işleten aynı mantıktır. Amerikan demir çelik sanayiine yön veren aynı mantıktır. Johson'ın kaleminden Türkiye Başbakanı İnönü'ye meşhur mektubu yazdırtan aynı mantıktır.

Aynı mantık 22 Kasım 1963 günü, Amerika Cumhurbaşkanı John Kennedy'yi ve 5 Nisan 1968 günü zenci lider Martin Luther King'i herkesin gözü önünde öldürtmüştür. Her iki suikastı, akıl almaz bir küstahlıkla «hasır altı» edebilmiştir.

Söz konusu mantık, görmek isteyenler için ortada. Mantık, dünyanın en büyük kapitalistlerinin ve emperyalistlerinin mantığı. Menfaate dayanan kaba bir mantık.

Aslında Dulles'ın şahsı da önemli değil; Vietnam'da masum Vietnamlılara karşı silahını kullanan Amerikalı askerin de önemi yok; John Kennedy'yi öldürdüğü söylenen, fakat suçu kesinlikle tesbit edilemeyen Lee Harvey Oswald da önemli değil; Oswald'ı televizyon kameralarının önünde öldüren Jack Ruby'yi de önemsemek doğru olmaz; Martin Luther King'i öldürdüğü ileri sürülen, fakat hâlâ ele geçirilemeyen sanık da önemli değil...

Önemli olan, bütün bu mantıki cinayetler arkasında yer alıp kuklaların iplerini ellerinde tutanlardır. Cinayetlerden bilfiil yararlananlardır.

*Nitekim, büyük Amerikan kapitalistlerine sözcü*lük etmekle ün yapan **«Fortune»** Dergisi, mart sayısında şöyle demişti :

«... Büyük işadamları, Robert Kennedy'ye karşı düşmanlık hissi besliyorlar, 1930'dan beri, iş çevrelerinin, cumhurbaşkanı olabilecek bir kimseye bu kadar şiddetle muhalefet ettikleri görülmemiştir. Kennedy ise, bu çevrelerle temas kurmak için pek az gayret sarfetmektedir. »

Peki, esas suçlu silâhı çeken değil de, silahı çektiren süper gerici ortam ve onu perde arkasından yönetenler olduğuna göre yakın gelecekte Amerika'yı ne gibi olaylar bekliyor?

Öyle ya, Birleşik Amerika için 1968 başkanlık seçimleri yılıdır. Başka deyişle, politik dönemeç devresidir. Bu politik «mihrak» noktası özelliklerine evvelâ tüm Batı Bloku'nu ilgilendiren ekonomik ve sosyal buhran özelliklerini, sonra da Amerika'ya özgü zenci meselesi ve Vietnam Savaşı özelliklerini eklersek, yukarıdaki soruyu sormağa hak kazanırız.

İlk akla gelecek ihtimal şudur : **«Uzun sıcak yaz»** günlerinde beklenen zenci ayaklanmalarına, Batı Avrupa'dakine paralel şekilde öğrenci ayaklanmaları eklenebilir. *Robert Kennedy'ye büyük yakınlık duy*muş olan Amerikan entellektüelleri, sosyal huzursuzluğu daha büyük bir cesaretle yönetme durumuna geçebilirler

Kısacası, R. Kennedy Cinayeti, normal parlamenter yollardan siyasi iradelerini belirtme imkânsızlığı içinde kalmış grupları şimdiye kadar görülmemiş daha büyük şiddet hareketlerine zorlayabilir

Belki de, batı bloku «süper liderliği» ne özenen Birleşik Amerika bir iç savaşa sürüklenebilir

Hattâ iç huzursuzlukları bahane ederek sağcı, faşist generaller, bir darbe teşebbüsüne dahi kalkabilirler..

Evet, küçük ve geri ülkelerdeki komprador gruplarının kendilerine «efendi» olarak seçtikleri Birleşik Amerika bugün bu ihtimaller ortamına girmiştir. Çünkü, Amerika'nın kapitalist yöneticileri, devrimizin sosyalizm devri olduğunu hâlâ anlayamamaktadırlar. Çünkü, Washington yöneticileri hâlâ modası geçmiş sömürücü usulleriyle atom devri şartlarına ayak uydurabileceklerini sanmaktadırlar.

Haluk TANSUĞ

... Öldürüldü ?

Kennedy âilesinin diğer bir bağlantısı da, katolik olmaları sebebiyle Vatikan'dır. Katolik kilisesi, İsa'nın çarmıha gerilmesinden yahudileri sorumlu tuttuğuna göre, bu kiliseye sıkı bir şekilde bağlı bulunan Kennedy âilesi fertlerinin yahudi taraftarı sayılmaları mümkün değildir. Hattâ, bazı iddialara inanmak gerekirse, John Kennedy, başkanlığı sırasında Ortadoğu politikasında Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı Nasır'a çok önemli rol tanımıştır. Bu Amerikan plânı, İsrail devlet adamlarınca hiç beğenilmemiştir.

Bu iki nokta göz önünde tutulduğu takdirde, resmî makamlar tarafından hem John Kennedy'nin, hem de Robert Kennedy'nin öldürülmesi konusunda gösterilen sebepler açıkca iflas etmektedir.

Hatırlanacağı üzere, John Kennedy'yi öldürdüğü iddia edilen Lee Harvey Oswald'un bir komünist, bir Castro taraftarı olduğu ileri sürülmüştür. Oysa John Kennedy Suikastı ile ilgili olarak hazırlanan Warren raporu, çocukca denebilecek yanlışlıklarla doludur. John Kennedy Suikast konusunda tanınmış avukatlar ve yazarlar çeşitli kitaplar yazarak Warren Raporu'nu temelinde çürütmüşlerdir. Bu kitaplar arasında en büyük şöhret yapan iki tanesi şunlardır: «Rush to Judgment», yazan Mark Lane; «The Death of a President» yazan William Manchester. Bu kitaplardaki görüşleri esas alarak tek başına Kennedy Cinayeti konusunda yeniden soruşturma açan New Orleans Savcısı Jim Garrison da, ANT'ta yayınlanan açıklamalarında görüldüğü gibi, Warren raporunu tamamen çürütmüş ve John Kennedy'nin, silahsızlanma ve barış yolunda çaba harcadığı için, büyük kapitalistler ve faşistler tarafından öldürtüldüğünü, cinayetin büyük bir teşkilât tarafından plânlandığını, komünist ve Castro hayranı olarak tanıtılmak istenen Lee Harvey Oswald'un aslında bir CIA ajanı olduğunu, hattâ Oswald'un da bir piyon olarak kullanıldığını, Kennedy'yi asıl vuranın bir başka meçhul şahıs olduğunu açıklamıştı. Nitekim, katil olarak tutuklanan Lee Harvey Oswald'un konuşmasına meydan verilmeden, hem de polis himayesinde iken, Jack Ruby adında Polonya asıllı bir musevi tarafından öldürülmesi, ancak çok geçmeden Ruby'nin de esrarengiz bir şekilde ölmesi ve Kennedy cinayeti tanıklarından 15'inin birbiri arkası sıra zor şekilde öldürülmeleri, meseleye büsbütün karanlık bir karakter kazandırmıştır.

Sıra Bob'da ...

John Kennedy'nin ölümünü izleyen yıllarda, Kennedy âilesinin fertleri, hattâ küçük çocukları dahi defalarca ölümle tehdit edilmişlerdir. Meselâ, Robert Kennedy'nin küçük kardeşi özel uçağına yapılan sabotaj sebebiyle ölüm tehlikesi atlatmış, belkemiği kırıldığı için henüz tam anlamıyla sağlığına kavuşamamıştır.

John Kennedy'nin başkanlığı sırasında kendisine en yakın devlet adamı olarak tanınan Adlai Stevenson da, suikastten kısa bir süre sonra Londra'yı ziyareti sırasında esrarengiz bir kalb sektesi sonunda ölmüştür. O ana kadar hiçbir kalb rahatsızlığı geçirmemiş olan Stevenson'ın Londra'da Amerikan Büyükelçiliği'ni terkeder etmez sokakta yığılıp kalması, diplomatik çevreleri uzun süre meşgul etmiştir.

Robert Kennedy, Ambassador Oteli'nde vurulduktan sonra yerde yatıyor.

Ve nihayet sıra, Robert Kennedy'ye gelmiştir.

Ağabeyinin cumhurbaşkanlığı sırasında Adalet Bakanlığı yapan Robert Kennedy, bazı yorumculara göre, Kennedy âilesinin en dinamik ferdidir, hattâ John Kennedy'ye onun akıl hocalığı yaptığı söylenmektedir.

Dikkat edilirse cinayet, Robert Kenndy'nin öldürülmesi, tam cumhurbaşkanlığına seçilmesinin kesinleştiği bir güne rastlamıştır.

Resmi makamların yaptıkları açıklamalara göre, Robert Kennedy, bir Arap göçmeninin kişisel hıncı sebebiyle öldürülmüştür. Çünkü katil olarak yakalanan 24 yaşındaki Ürdün'lü göçmen Sirhan Bişara Sirhan'ın ele geçirilen hatıra defterinde şu satırlara rastlanmıştır: **«Kennedy, 5 Haziran 1968'den önce öldürülmelidir.»** Cinayet mahallî saatle 4 Haziran'ı 5 Haziran'a bağlayan gece yarısı 24.30'da işlenmiştir. 5 Haziran son Arap - İsrail savaşının birinci yıldönümüdür. Hatıra defterinde ayrıca Kennedy'yi tenkid edici nitelikte birçok yazıya rastlanmıştır. Sirhan defterinin bir yerine de **«Yaşasın** [illegible] ibares'ni yerleştirmiştir. Ve yine resmi makamlara göre, Sirhan'ın [illegible] teoriye çok uygun [illegible]

Evet, Sirhan Bişara Sirhan belki fa[illegible] bir kimsedir, bu fanatizmi onu cinayet işlemeğe kadar sürükleyebilir. Ama Sirhan'ın sırf **«yahudi aleyhtarlığı»** nedeniyle öldüreceği kimse herhalde Robert Kennedy olmamak gerekir. Çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi, Robert Kennedy her şeyden önce mensup bulunduğu katolik mezhebi itibariyle yahudilere yakın olamaz. Sonra, geçen yılki İsrail - Arap Savaşı'nda Robert Kennedy'nin müsbet vada menfi hiçbir rolü olmamıştır. Nitekim bir Arap **«Eğer Amerika'da yahudilere meylettiği için öldürülmesi gereken biri varsa, Kennedy herhalde sonlarda gelir. Bu adam niçin lâyık birini vurmadı da, Kennedy'yi seçti?»** diye sormaktadır.

Büyük sır neydi?

Cinayetin tam bir açıklığa kavuşması için, Sirhan Bişara Sirhan'ın geçmişinin tamamen aydınlanması gerekir. Şu anda bilinen tek şey varsa, Sirhan Bişara Sirhan'ın Kudüs'lü çok geniş bir ortodoks ailesinin ferdi olduğu, bir süre Amerikan kolejinde okuduktan sonra Ku Kux Klan teşkilâtının aracılığıyla kendisine Amerika'ya göç etmek ve Amerikan vatandaşı olmak hakkının tanındığıdır. Ayrıca, kendisini çok iyi tanıyanlar, Sirhan'ın paraya çok düşkün olduğunu belirtmektedirler.

Bu yaratılışta bir insanın fanatizmini ve para hırsını okşamak suretiyle kendisine her şeyi yaptırmak mümkündür. Sirhan'a Robert Kennedy'yi vurdurtanlar kimlerdir?

Bu konuda en önemli açıklama, John Kennedy cinayetinin soruşturmasını idare eden New Orleans Savcısı Jim Garrison'dan gelmiştir. Garrison, her iki cinayetin de aynı çevreler tarafından plânlandığını bildirmiştir.

Çok daha önemli bir iddia ise, Robert Kennedy'nin ağabeyinin öldürülmesiyle ilgili her şeyi bildiği için vurulduğu şeklindedir. Paris - Jour Gazetesi, Robert Kennedy'nin başkan olunca bildiği bütün sırları açıklayacağını, bunun önüne geçmek için cinayetin işlendiğini ileri sürmektedir. Gerçekten de, **ağabeyi öldürüldüğü sırada** Adalet Bakanı bulunan Robert Kennedy'nin o cinayetin içyüzünü öğrenmemiş olmasına imkân yoktur. Hattâ, Kennedy âilesinin diğer fertleri de büyük bir ihtimalle, bu sırrı bilmektedirler. Ancak, bu sırrın herhangi bir Amerikan vatandaşı, hattâ bir **senatör, hattâ bir adalet bakanı tarafından açıklanmasının önemi yoktur.** Çünkü Amerika'da karar verme yetkisine sahip tek şahıs Cumhurbaşkanıdır. Robert Kennedy de, büyük bir ihtimalle Beyaz Saray'a girinceye kadar susmayı uygun görmüştür. Beyaz Saray'a giden yolda ilk engelleri aşıp da en güçlü aday durumuna girince John Kennedy'yi öldürten çevreler öteden beri yahudi düşmanlığını işleyerek kışkırttıkları bir Arap göçmenine bu ikinci cinayeti işletmişlerdir.

KATİL SİRHAN
— Kimlerin adamı? —

Ancak böyle bir sır söz konusu olmasa dahi John Kennedy'nin izinde yürüyen ve belki de Beyaz Saray'a girdiği takdirde ondan daha radikal bir icraatta bulunmayı plânlayan bir devlet adamına egemen sınıfların tahammül göstermesi asla düşünülemezdi.

Görünüşteki sebepler ne olursa olsun, ölümünden iki hafta önce kendisinin de Le Figaro Gazetesi'ne verdiği demeçte belirttiği gibi **«ceninde sonun da hayatına kastedilecekti..»**

Ve kastedildi?

Önemli olan bir Kennedy'nin Beyaz Saray'a girmesini önlemekti. Ve önlendi...

Ted ne yapacak

Şimdi, en küçük kardeş olan Edward (Ted) Kennedy'nin nöbeti devralacağından ve başkanlığa adaylığını koyacağından söz edilmektedir. Ancak bunun için vakit henüz erkendir. Ted'in başkan adayı olabilmesi için bir hazırlık döneminden geçmesi gereklidir. Başkanlık için artık şimdiki başkan yardımcısı Humhrey, Senatör Mc Carthy, Cumhuriyetçi Rockfeller ve Nixon çekişeceklerdir.

Kaldı ki, Ted Kennedy cür'et gösterip ani bir kararla başkanlığa derhal adaylığını koysa bile, terör ağı onu da kavrayacak ve Arlington Askeri Mezarlığı'nda iki Kennedy'nin mezarı yanında bir üçüncü mezar daha açmak gerekecektir.

AYI İNİNDE AĞA ZULMU ÇEKENLER !

Ahmet Kaya TURAN

Ağanın zorbalığı karşısında Kiat'lılar «Yetti artık!» diyerek oraklarına sarılıp şehre inmişlerdi..

ÇİLO'lar karşımda.. Bir çanak gibi çevirmişler ovayı.. Eteklerde kara lekeler gibi köylar.. Ta.. ilerde seçiliyor Yüksek ova.. Etrafında binlerce genç kız göğsü gibi yükseliyor tepeler... Başı dumanlı yine, yol yol siyahlıkların süslediği, beyazlara bürünmüş Reşko'nun...

Ayaklarım altında KİAT (Onluca).. Ağa'ya yiğitçe karşı duran köy!

Asılıyorum dizginlerine atın.. Ayağının dibinden yükselen duman gözlerime doluyor..

Yerden biten genç köylü yakaladı dizginleri.. «Hoş gelmişsin hocam. başım gözüm üstüne.» Hoş bulduk diyorum atlarken yere.. «Seni bekliyorlar, na şu ilerdeki damda» diyor.. Bana doğru ilerleyen, başlarından şapkalarını çıkaran köylülerin yüzünde sevinç belirtileri var.. Hoş beşten sonra, üzerinde atlan indiğim toprağın altına giriyoruz.

Kadınlar en yeni döşeklerini koşturuyorlar.. İtirazlarım boşuna.. Hani koltuklar vardır, içine gömülünce kaybolur insan.. İşte öyle bir köşe hazırlıyorlar bana Kiat'lılar..

«Gel» demişlerdi.. «Gel de halimizi bir gör.. Ayıları koğarak ve de uğrunda bir şehit verdiğimiz inlerimizi, 36 yıldır ölesiye çalıştığımız halde sırtlarına giysi alamadığımız kadınlarımızı gübreler içinde yetişen çocuklarımızı bir gör, bir de onları dinle. Dinle de durumumuzu bir yaz başın için.. Yanıyor bağrımız.. Hükümete güvendik, güvendik te bak ne hale geldik... Gel hele, gel» demişlerdi..

Dolmuştu oda.. Bu kalabalıktan ürküp, üst üste dizilmiş kara taşların harekete geçmesinden korkuyorum...

Köyün nüfusunu sorduğum genç elindeki 99'luk tesbih ile hesap yaparken Nasır Örnek anlatıyor:

«36 yıl evvel Başkale'nin Lisek ve Kirvanis köylerinden göç etmişik buraya.. O köyler dağlık ve taşlıktır.. Ekime elverişli toprak yoktur.. Buraları Ermeni'lerden kalmıştı.. Geldiğimizde etrafta kimseler yok gibiydi.. Hırvata'da, Şakitan'da ve Gevar'da (Yüksekova) birkaç hane vardı.. Köyü biz kurduk hem de nasıl..

Bizim oturduğumuz ev kocaman bir ayının ini imiş.. Ben çocuktum o zaman.. Babam Mehmet Örnek **«Bu ayıyı öldürmeden bize rahat yok.. Yarın sabah ne yapıp yapıp öldürmeli onu..»** diyordu.. Gece kapıya dayadığımız taşı ayı yerinden alıp atmıştı.. Babam kapıya ateş etti.. Sabaha kadar, anam ve kardeşlerim birbirimize sokulup titreşip durduk.. Sabaha dek gözüne uyku girmeyen babam, Fransız mavzerini kapıp ayının ardına düştü..

Üç-dört el silâh sesi duyuldu öğleye doğru.. Akşam oldu babam yok.. Bütün köylü merak içinde.. Ama kimse korkudan dışarı çıkamıyor.. O gece de uykusuz geçti.. Sabahleyin düştüler aramaya babamı.. Nah.. o tümseğin ardında babamla ayıyı yan yana ölmüş buldular.. Üç kurşunla vurulmuş olan ayı babamın vücudunu parça parça etmişti.. Zor tanıdık..»

Köylüler başlarını sallayarak onaylıyorlardı.. O günü tekrar yaşıyormuşçasına yaşlıların göz yaşları sakallarından süzülüyordu..

Köy nüfusunu hesaplayan köylü «Tamam, buldum» dedi.. 25 hanede 222 nüfus yaşıyormuş..

Toprak Kimin

«Madem ki köyü siz kurdunuz; buraları bomboştu.. Nasıl oluyor da toprağa başkası sahip çıkıyor?.»

Sorumun üzerine bir gürültü koptu.. Anlatmak için yarış ediyorlar.. Sözcü olarak seçtikleri Caner:

«Bey, o zaman her taraf boştu.. Ağa «Çalışın, toprak sizin.. Ben ne yapacağım bu kadar toprağı?. Bana da işte, bildiğiniz gibi birşeyler verirseniz verirsiniz.. Vermezseniz siz bilirsiniz.» demişti baştan.. Sonra, o zaman vergisi vardı toprağın.. Babalarımız vergiden de çekinmişlerdi.. Ama, Ağa da toprağı üzerine tapulamamıştı.. Zaten Ermeniler üzerinde tapuluydu arazi.. Ağa'nın çıkardığı tapu yok ya. arazi tespit kâğıtları 1965 tarihli.. Yani senin anlayacağın, tümü sahte. Parayla alınmış kardaş..»

«Pekiyi, babalarınız vergiden korktukları veya Ağa'ya inandıkları için toprağa sahip çıkmamışlar.. Ya siz neredeydiniz şimdiye kadar?.»

«Ah!.. Ah!..» diye göğsünü yumrukladı Tahir:

«Sıkı mı Ağa'ya karşı konuşasın?. Değil toprağa sahip çıkmak.. Başka yerlere gidelim de bir karış toprağa sahip olalım dediğimizde, Ağa «oturun oturduğunuz yerde.. Yoksa sizleri ne yapacağımı bilirsiniz» derdi.. Bir sürü eşkiya beslerdi.. Ağa'nın sözünden sapanlar kör kurşuna çarparlardı..»

Nâsır Örnek devam etti:

«Bey, Bey!.. Buranın karı Mayısta kalkıp, Eylülde düşer.. Baharı-yazı üç aydır.. Hane başına Ağa'ya ot-buğday biçmek için 45-50 amele veririz.. Çift zamanı en az bir hafta kütanlarımız (Pulluk) eve gelmeden Ağa'ya çift sürer.. 50 bin bağ ot 4-5 saatlik yoldan hayvan sırtında Ağa'nın köyüne taşınır.. Kendimiz, hayvanlarımız için çalışmak üzere bize kaç gün kaldığını var sen hesap et..»

«Bununla kalsa iyi.. Ağa'nın çifti bittikten sonra bize gelir sıra. Çifte başlamak için, çift başına birer toklu veririz Ağa'ya.. Vermeyenler giremez tarlaya.. Dahası var: Harman sonu Ağa'nın elçisi gelir, mahsulün onda birini alır. Dur!.. Dur, bitmedi daha.. Güz başında Ağa'nın elçisi tekrar gelir.. «Ağa'nın selâmı var, Hane başına 1500 lira versinler.. Vermeyenler gitsin» dedi, der.. Verme de göreyim seni.. Gitmeye kalksan gidemezsin.. Vermek zorundasın.»

Kiat'lılar aç ve perişan bekliyorlar: Hükümet mi yaman, ağa mı yaman?..

Yaşar lâfa karıştı:

«Böyle olduğu için hâlâ mağarada, toprak altında yaşıyoruz.»

Hasan «Şimdi onlar taksiyle zevk sürer, bizim oğlanlar bir kuru ekmek parçası geveler» **diyor..**

Sol gözü kör olan iri yarı bir köylü hırsla çorabı çıkarıp burnuma uzattı ayağını:

«Bak!. Bu ayak yollarda dondu.. Şu göz, Ağa'ya bele kadar kar'da şeker götürürken kör oldu. Yine de yaranamadım Ağa'ya.. Bana bir parça ekmeği çok gördü.»

İnanmaz gözlerle baktım kendisine.. Nasır atıldı..

«Doğru söylüyor Beyim, doğru. Dört-beş sene evvel buralarda ne yol, ne de iz vardı.. Ağa'ya birşeyler gelecek oldu mu, bir haber salması kâfidir bizim için.. Sırtımıza vurduğumuz 70-80 kiloluk çuvallarla, kar yağmur 30 km. yola çıkardık gık demeden.. Hıdır Yaşar'ın da ayağı Ağa'ya şeker götürürken kışın dondu.. Ayağı donsa yalnız iyi, gözü de kör oldu..»

«Bu kadar korktuğunuz Ağa'ya nasıl oldu da kafa tuttunuz?.»

Tahir Yaşar söze karıştı:

«1966 yılının Ağustos ayı idi.. Köyümüzden 23 pala (Amele) Ağa'ya buğday biçmeye gitmişlerdi.. Ortanca Ağa tarlaya gelmiş.. 25 hanelik köyden 23 palanın geldiğini görünce «Ben köyde kimse kalmayacak, eli orak tutanların hepsi gelecek diye haber saldım.. Ulan sizin ananızı, avradınızı...» diye öfkelenmiş.

Ağa'nın adamı köy üstüne gelip seslendi.. Tek tek adımızla çağırdı. «Ağa'nın emri.. Herkes beşyüz lira parayla, eline orağını alıp hemen Ağa'nın yanına gelecek.. Gecikirseniz, Ağa kendisi gelecek.. Gerisini siz düşünün..» deyince, aklımız başımızdan gitti.. Hane başına 500 lira bu.. Tam 12500 lira eder. Hükümetin bankasında yoktur bu kadar para.. Para olmadan da yanına gidemeyiz korkudan.. Buraya gelse karılarımızın yanında dümdüz gidecek.. Ne yapalım derken ikinci haberci olarak köyün muhtarı geldi.. O da aynı şeyleri tekrar etti..

Avratların yanında söğüp-saydırmaktansa, orada bizlere istediğini yapsın diyerek toplanıp gittik hepimiz..

Ağa şemsiyesinin ucuna dayamış başını, verdiğimiz selâmı almadı. Hepimiz karşısında el bağladık.. İkindi zamanı olduğu halde palalar yemek yemeden durup-dinlenmeden çalışıp duruyorlardı..

Neden sonra Ağa başını kaldırıp «Hani sizin oraklarınız?.» dedi. En yaşlıları olarak ben «Ağam. bizim oraklarımız bu kadar» diye cevap verdim.. Dişlerini sıkan Ağa «Parayı getirdiniz mi?» diye gürledi.. Boynumuzu büktük..

Şemsiyesini hızla yere çarpan **Ağa «Hemen paraları getirin, orak bulun.. Yoksa sizin toptan ananızı. avradınızı......» dedi.**

Yetti Artık

«Ağam. anamızdan kendimizden vazgeçtik. Avratlarımıza «sövme» dediğinde, elindeki şemsiye-

Arkadaşımız Ahmet Kaya Turan, uçan kuştan bile medet bekleyen ağa kurbanı talihsiz Kiat'lılar arasında

Gözü kör, ayağı topal olmuş, yine de «ğaya yaranamamış (vanda); Kadınlar ve çocuklar da çileli...

yi bana vurmak için hızla savururken «Sus köpek!.. Senin avradını ......» diye sövdü. Yanımdaki arkadaşlar Ağa'nın şemsiyesini tuttular. Sonra nasıl oldu ben de bilmiyorum. Ağzımdan «Yetti Ağa, yetti artık. Küfür etme. Ben üç sene askerlik yaptım. Bir Subay böyle namusumuza sövmedi..» sözleri çıktı.

Ağa çılgına dönmüştü. Ağzından köpükler saçarak «Sizi hemen köyden çıkartacağım.. Çıkmam diyenin anasını avradını milyonlarca böyle birlikte s.....»

Çalışanlar da işlerini bırakmışlardı.. Nasır bağırdı «Yeter be!.. Gelin toplanın.. Bundan sonra Ağa'yı ne tanıyoruz, ne de emrini dinliyoruz. Hükümeti tanıyoruz.»

«Hepimiz elimize orakları aldık. Çocuklara silâhları ile yatmalarını, jandarmadan başka kim gelirse gelsin ateş etmelerini tenbih ederek yola düştük..

Elimizde oraklar, gece geldik kasabaya.. Sabahsı pazarmış.. Savcıyı gördük, halimizi anlattık «Jandarmaya yazayım.. Yarın görüşürüz» dedi.. Bir duvar dibine çöküp vaktin geçmesini beklemeye başladık..

O arada Ağa .taksisiyle geldi.. Ağabeysi de merkezdeydi.. Biraz sonra Ağa'nın bir adamı yanımıza sokuldu: «Şikâyet etmeyin. Sizin için iyi olmaz. Bu Ağa'dır.. Hükümet sizin işinizi görmez.. Ağa Hükümet demektir. Siz bilmiyor musunuz bunu? Gelin Ağa'dan özür dileyin.» dedi.

Biz özür dilemeye dünden razı idik.. Yeter ki Ağa bizi af etsin. Bunun için, adama: «Bizim şikâyet etmememiz için, bizi bu kış çıkarmasınlar.. Biz bahara kendimiz çıkacağız» dedik. Adam gitti.

Üç Ağa da yazıcının odasında toplanmışlar.. Adamı tekrar bize gönderdiler.. «Şikâyet etmezlerse kendilerine birşey yapmayacağız.. Yalnız bu kış muhakkak köyden çıkacaklar.. Defolup gitsinler» demişler..

Çıkalım, çıkalım ama nereye gidelim?. Gelen kış.. Bir çatlak buğdayımız, bir bağ otumuz yok.

Önce Vali Paşa'ya gittik sonra kaymakama sonra Mal Müdürü'ne...

Hakkâri'de de kime baş vurduysak, bize iki satır yazı yazmadı.. Allah razı olsun... Bir emekli memur bizimle ilgilendi... «Bakın ben dilekçenizi yazarım ama, adımı kimseye açıklamayacaksınız» dedi.. Yemin şart ettik.. Biz söyledik, o yazdı.. Aldık dilekçeyi Vali Paşaya gittik.

Bizi sokmak istemediler içeri.. Dinlemedik, vurduk kapıyı girdik. Vali «Nerelisiniz?» dedi.. Kiat'lıyız Vali Paşamız dedik..

«Ben Kiat diye bir köy bilmiyorum.. Bu köy kimindir?.» Hükümetindir Vali Paşamız, diye cevap verdik.. Bizi Defterdara gönderdi..

O gece kasabada kaldık.. Sabahleyin Binbaşıya çıktık.. Bizi Mal Müdürüne gönderdi..

Bütün Köy Hazine Arazisi Çıktı

Mal Müdürü bizi adamakıllı haşladı.. «Şimdiye kadar kör müydünüz?. Neden Hazine arazisi olduğunu söyleyip, istekte bulunmadınız?.» Başın için beyim, biz köylüyüz.. Kanun nedir bilmeyiz. Ağa'dan korkuya da birşey yapamayız, dedik. Müdür «Ben kaç defadır Muhtarla haber gönderdim. Hazine arazisinden isteyenler müracaat etsinler diye» deyince, Nasır duramadı patladı. «Müdür Bey, Müdür Bey. Toprağın yarısı Ağa'nın, diğer yarısı da Muhtarın. Hiç bize söyler mi?.»

Mal Müdürü hazine arazisinin hudtlarını okudu, biz he dedik.. Bütün köy Hazine arazisi çıktı. Müdür bize köye geleceğini söyledi...

Gerçekten Emlâk Memuruyla birlikte geldiler.. Arazi üzerinde yapılan keşifte de bütün köyün Hazineye ait olduğu görüldü.. Müdür bize «Bu kış oturun, baharın gelin size icara verelim» dedi.. Gittiler..

Kışın ne karışan var ne de görüşen.. İçimiz rahatlamaya, Ağanın hükümete karşı gelemiyeceğine inanmaya başladık. Nisan ortalarında Ağa'nın adamı çıkıp gelmesin mi?. «Köyden hemen çıkın.. Yoksa buraları mahvedeceğiz» dedi.. Biz de kendisine «Ağa'lara selâm söyle.. Biz köyden çıkacağız, durucu değiliz. Yalnız Hükümete baş vuralım da bize yer göstersinler.. Biz de vatandaş mıyız, değil miyiz bilelim.» dedik.

Ağanın Oyunu

Şafakla koştuk kasabaya.. Çıktık Mal Müdürüne durumu anlattık.. «Pekiyi kar kalksın hemen gelip köye kiralarız» dedi.. Kar kalktı, ne gelen var ne giden. Müdür Bey 7 bin lira başlık vererek evlendi.. İzinli ayrılıp, rapor üstüne rapor alıp tam üç ay gelmedi.. O gelmeyince de bize kiralama işi yapılmadı.. Böylece çift zamanı geçmiş oldu..

Hazine tapuları gösterilmediği için, Ağa ihtiyati tedbir koydurtarak bize bir karış yer sürdürtmedi.. Aç kalmıştık..

Koştuk yine Hakkâri'ye.. Vali Paşaya çıktı.. Ellerini açarak «Ne yapayım kardeşim?.. Yarın Köy İşleri Bakanı gelecek, durumu ona anlatın» dedi..

Bir dilekçe yaptırdık, Hakkâri'nin tam altında 14 kişi dilekçeyi bir sopanın ucuna takarak Bakanın önünü kestik.. Bakan aşağı indi.. Dilekçeyi okudu. Bu sırada Vali Paşa da «Bakan Bey, bu Kiat'lıların durumu çok kötü çok sıkıntıdalar, köylerine toprak komisyonu istiyorlar» dedi.. Bakan «Peki vatandaşlar.. Size 9-10 gün içinde 9 numaralı toprak komisyonunu gönderirim.» dedi..

Bekleme devresine girdik yine.. 9 derken günler 15 oldu.. Çift gitti. Ot zamanı da geçiyor.. Biz aç kaldığımız zaman hayvanları yiyeceğiz.. Ya hayvanlar aç kalınca ne yiyecekler?

Ankara Yolunda

Üç kişi kalktık gittik Ankaraya.. Tam üç gün boş boşuna gezdik durduk.. Yol bilmeyiz, iz bilmeyiz.. Bereket bir adamcağız bize yol gösterdi de Bakan Beye çıktık.. Tanıdı bizi.. «Hemen göndereceğim» dedi. Döndük geldik. Bekle babam bekle.. Günler geçiyor.. Yine iki kişiyi Ankaraya gönderdik.. Bu sefer sağlama bağladık işi.. Müfettiş almadan gelmedik..

Müfettiş bütün sahte tapuları meydana çıkardı.. İyi insanlar da varmış.. Bize tam cesaret verdi.. İhtiyati tedbir kalksın dedi.. Gitti..

Oyalama

Müdür dâva açtı sözde.. İş uzayıp gidiyor.. Hâkime çıktık. «Hâkim Bey, çoluk çocuğu getirip kapının önüne bırakacağız.. Dağ başında açlıktan öleceklerine, kapınız önünde ölsünler» dedik.. Hâkim «Ne yapayım oğlum? Mal Müdürü yanlış dâva açıyor.» dedi.. Artık sabrımız tükenmişti.. Nasıl olsa açlıktan ölecektik.. Biraz cesaretimiz de gelmişti. Çıktık Müdüre.. Durumu anlattık. Eğer doğru dâva açmazsa müfettişe bildireceğimizi, Ankara'ya gideceğimizi söyledik.. İşler birden düzeldi.. İhtiyati tedbir kalktı. [illegible]

Hayvan yemini temin etmiştik. İnsanların yiyeceğini temin için köylere dağıldık. birer ikişer.. Sırtlarında buğday çuvalları ile kamyon altında kalan iki gencimizden Sabri Yaşar öldü.. Gördüğün şu Esat Yaşar da sakat kaldı..»

Patlamış olan başını gösteren Esat Yaşar'ın yarasından hâlâ kanlar sızıyordu.

Nasır Örnek «İşte böyle Bey, şimdi Ağa ile Hükümet mahkemede. Hükümet «çıkmayacaksınız», Ağa «çıkacaksınız» diyor.. Bakalım Hükümet mi yaman, Ağa mı?» Yaşar atılıyor: «Yok arkadaş, yok. Yeni Köprü'den bu yana Hükümetin kanunu pek işlemiyor.»

Köylüler de uyanıyor

27 Mayıs 1960 devriminden sonra temel konular halk katına yayılmaya başladı. Ve gittikçe köylülerin de aralarında konuştukları başlıca konu oldu.

1960 öncesi grevden söz açmak suçtu. Orhan Kemal'in «Grev» adlı hikâyesi yüzünden savcılıkta ifade verdiğini anımsayalım bir.. Gene 1960 öncesi Amerika'yı eleştirmek, emperyalist amaçlarını ileri sürmek Türkiye'de vatan hainliği gibi bir şeydi.. Toprak reformu ağıza alınamıyordu. Sosyalizmi bırakın, sosyal adalet deyimi bile ürkütücüydü. Hele düzen hakkında konuşmak... Bütün bu korkular, yasaklar, 1960'tan sonra yavaş yavaş silindi ve silinmeye devam ediyor.

Bugün grevin hikâyesini yazmayı bir tarafa bırakalım, işçilerimiz grv yapıyorlar. Bu hakları yıllarca «Türk işçisi cahil» gerekçesi ile verilememişti. Temel haklardan biri olan grevini alan Türk işçileri, görüldü ki kıyameti koparmıyorlar...

Toprak reformu, sosyal adalet, vergi adaleti bugün en tutucu partilerin bile başlıca sloganları oldu. Ortanın Solundaki partinin genel sekreteri «bu düzen değişmelidir» diyor her konuşmasında. Yazdığı kitaba bu adı veriyor. TİP ödünsüz sosyalist olduğunu söylüyor. Profesörler Anayasanın sosyalizme açık olduğu fikrinde birleşiyorlar. Gazetelerde, dergilerde daha çok toplumsal ve ekonomik konuda yazılar yayımlanıyor. Çeviri yayınlar, bilhassa bilimsel konulu çeviri yayınlar biribirini izliyor. Öyle ki okuma gücünü, normal okuyucunun okuma gücünü çoktan aştı bu yayınlar.

Bütün bunların sonucu eski tabular da birer birer yıkıldı, yıkılıyor...

Bugün Türkiye'de öğrenci, öğretmen, subay, memur, işçi, esnaf hep birlikte bu konuları konuşuyorlar. Hattâ köylere, en küçük köylere bile yayılmaktadır bu konular. Gideceğiniz bir köy kahvesinde bir çiftçinin toprak reformu, vergi adaleti, sosyal adalet, sosyalizm konularında sizinle tartışabileceğini —yeterli veya yetersiz— unutmayın.

Seçim önceleri yapılan konuşmaları karasabanın ardındaki köylü, koyun sürüsünün başındaki çoban da dinliyor. Ve mutlaka, yavaş da olsa etkisi oluyor.

Nadir Nadi, eski Köy İşleri Bakanı L. Yurdoğlu ile Torbalı ilçesinin Hortuna köyüne gidiyor. İzlenimlerini 22 Mayıs günlü Cumhuriyette şöyle anlatıyor:

«Daha L. Yurdoğlu'nun ağzından bir kaç cümle dökülmüştü ki ortalıkta çetin bir tartışma havası esmeğe başladı. Hayret yahu! Yedi sekiz yıl içinde neler öğrenmemişti bizim köylümüz: toprak dâvasını biliyorlardı, kredi mekanizmasının nasıl haksız yere küçük bir azınlık hesabına işlediğini biliyordu, tütün fiyatlarının ne maksatla köylü aleyhine düşürüldüğünü, sömürü politikasından kimlerin yararlandığını biliyordu ve bugünkü bozuk düzenin hangi koşullar altında düzeltilebileceğini de anladığını belli ediyordu. Lebit Yurdoğlu'nun sözünü kesenler arasında CHP'ye küsmüş eski CHP'liler de vardı.

— 1961'den sonra bunca yıl iktidarda kaldınız, bu söylediklerinizi o zaman neye yapmadınız? diye soruyordu genç bir şoför vatandaş. TİP'li olduğunu öğrendiğim bir başkası:

— Hem fakir köylüye toprak dağıtılacak diyorsunuz, hem de verimli olduğu takdirde büyük işletmeler sahiplerine bırakılacak diyorsunuz. Yani biz gene hava alacağız. Öyle mi?

Hortuna'lı köylü vatandaşlar arasında geçirdiğim iki saat içinde çok şey öğrendim, ferahladım, yarınımıza daha bir umutla bakar oldum....»

Gerçekçi, aydınlıkçı yazarlarımızdan Cumhurbaşkanı kontenjan senatörü Nadir Nadi, elbette bu yazısında önemli bir gerçeği belirtiyor. Bu durumu İzmir bölgesine yaptığı gezinin izlenimleri olarak gazetesinde birkaç gün yazdı da Yedi sekiz yıldır çok şeylerin değiştiğini sık sık yazılarında belirtti

Gerçekten Türkiye'de yedi sekiz yıldan beri çok şey değişti ve değişmektedir de. Bu değişim daha da hızlanacak. köprülerin altından sular hızla akmaya devam edecek, çok değil dört beş yıl sonra eski çamların bardak olduğunu göreceğiz. Bu sonuca bizi götüren, her gün halkla beraber olmamızın, halkın içinde yaşamamızın bize öğrettiği gerçeklerdir.

Şu bir gerçektir ki köylü bir halk olan Türkiyemizde köylüler de uyanmaya başlamıştır. Ama bu uyanış bugüne değin yavaşmış, geçmiş, bugün de yetersizmiş... Bunlar söylenebilir. Fakat bir uyanışın olduğu asla inkâr edilemez. Ve artık hızlanmaktadır uyanış. Buna engel olmak artık olanaksızdır. Geciktirici yollara başvurmaya kalkmak da zararlıdır. Bu öyle bir güçlü uyanıştır ki, önündeki engelleri de aşar. Çünkü ema ya tutmuştur.»

Tarihsel gelişim, determinizm, çeviri kitaplar; örgütlerle basının bir kısmı bu uyanışı hızlandıracaktır. Olaylar ve en büyük ders olan yaşantı da uyanma varyozu olarak uyanmıyanlara dank dank vurarak uyandıracaktır.

Behzat AY

PARİS'TEN KISA BİR MEKTUP

Abidin DİNO

BELLEGİMİ dolduran hızlı imgelerin içinden sıyrılıp, bugün Türkiye'de verilen oyları düşünüyorum. Üç haftadır memleketten tek haber gelmedi. Belki bu akşam ya da yarın bir şeyler öğreniriz.

Aksi gibi, sabah karanlığından beri Notre-Dame'ın çanları nefes aldırmıyor insana. uyku sersemliği içinde **«tamam»** dedim, **«papaz yamakları da iktidarı ele geçirdiler!»** Oysa **«Pentecote»** bayramı imiş.

Demin Berkes'le Notre-Dame'ın bahçesinde güneşlendik, bir takım uslu çocuklar, gecekondu mahallelerinde aç kalanlar uğruna para topluyorlar. Yabancı işçilerin dayanma güçleri az, oralardan çeşitli haberler geliyor, durum hiç iyi değil. Fakat hepsi kararlı, oyun bozanlık eden yok.

İki hafta önce pazar günü (26 Mayıs) De Gaulle **«Reform'a evet, çirkef'e hayır»** demişti. Bu söz üstüne yapılan şakalar bir cilt doldurur. Ertesi günü Paris duvarlarında resimli binlerce afişçik: **«Çirkef O'dur.»** Dün duydum, kimi açıkgözler onları duvardan ustalıkla koparıp Amerikalılara 20 Dolar'a satıyorlarmış. Bu da bir ticaret.

Dün sokakta iki katlı bir otobüs içinde, tepeleme Amerikalı ihtiyar kızlar gördüm, renkli camların arkasından, kızıl bayraklı grupların UNEF'in çağrısı ile düzenlenen nümayişe gidişlerini seyrediyorlar, şaşkınlık içinde, **«French Revolution by night»** başladı bile, dün gece Sorbonne'da Benedit'i dinlemek için **«proleter»** kılığında şık bayanlar eksik değildi, iki gün önce Etoile'da De Gaulle'ü desteklemişlerdi.

26 Mayıs'ta, akşam üstü bir arkadaşım uğramıştı, az önce radyoda dinlediği bir haberi anlattı: Boğa güreşinde dünyanın en ünlü toreadoru Cordobes, canavar misali bir boğa ile cebelleşirken, arenaya bücür ve zayıf, gencecik bir seyirci atlamış, boğanın üstüne üstüne yürüyüp, boynuzundan yakaladığı gibi küt diye yere çalmış.

İster misin, dedim arkadaşa, burada olan bitenler şimdi anlattığım hikâyeye *benzesin!*

Hikâyeler bir yana, seçim kampanyası alabildiğine başladı bile, yani Pompidou Hükümeti sendikalara 27 Mayıs 1968'de verdiklerine ek olarak, yeni kazanç ve haklar tanıma zorunda.

Verilen değil, koparılan bu hakların anlamı ne? Hükümet, yıllardan beri yürüttüğü siyasi ve iktisadi çizgiden vazgeçmek mecburiyetinde kalacak. Sendikalar, fabrikalar içinde siyasi faaliyette bulunabilecek, denetimleri artacak, işçi ücretleri yükselecek, fiyat artışları ile kazançlar arasında zaman zaman denkleşmeler olacak. Bu şartlar içinde Ortak Pazar ister istemez askıda kalacak, üstelik ziraatçıların baskıları devam edecek.

Dolar ve Sterlin krizine, Frangın krizi eklenince, kapitalizmi bu buhrandan kurtaracak çâreler azaldıkça, önümüzdeki aylarda beklenmedik olaylar tekrar belirecek.

İçinde yaşadığım ve bildiğimi zannettiğim Fransa'yı, zenginliğine ve durgunluğuna şaştığım Fransa'yı, Mayıs olayları allak bullak etmeğe yetti.

Ücretli tatil, iyi gıda, sosyal sigorta, araba ve televizyonla doyurulmuş ya da uyutulmuş sandığım işçi sınıfı, işi gücü bırakıp, Sorbonne dışında ve içinde, bolluk toplumunun iflâsını, eskimiş değerlerin çöküşünü, yeni yaşantı kurallarını tartışıyorlar.

Kimdi, **«insan yalnız ekmekle doymaz»** diyen? Bırakın ekmeği, demek ki insanoğlu, iki parmak biftekle ve iyi şarapla da doymaz, istediği şey bambaşka.

Her alanda aynı sorun, aynı davranış, aynı değişiklik isteği, aynı atılganlık. Fransız radyo-televizyon özerkliği çözümleniyor, sinema ve tiyatrocular yıllardan beri sayıkladıklarını kopartma yolundalar. Güzel Sanatlar Akademisi, mimarlar, doktorlar, kol kol bütün kültür ocakları işgal edilmiş durumda, önce işgal, sonra konuşma eylemi içindeler, sanırım istediklerini koparacaklar.

Siyasi sorunlar elbette önemlerini yitirmiş değiller, seçim kampanyası görülmedik bir çekişme halini alacak, doğru, fakat aynı sırada her kurumda sosyalizmin bilinci yerleşme genel provasını yapıyor; Fransız sosyalizminden bahsediyorum, olan bitenler içten gelme bir millî kararla uygulanma yollarını arıyor, Fransa, Fransız sosyalizmini kurma aşamasına yaklaşıyor.

Seçimlerin sonucu, küçücük bir farkla tutuculara ya da devrimcilere zaferi verir gibi olacak, fakat ne olursa olsun, üçüncü Fransız devrimi yeni mevzilere yerleşecek, tekrar halkın kararı ile ileri sıçrayacaktır. Bu ilk umulmadık nöbeti hazırlayan organik çelişkilikler, birikimler, azalmak şöyle dursun, artacaktır, geri dönüş noktası aşılmıştır.

NOT: Unutmadım, ekliyorum; gençler hayatlarının en güzel günlerini yaşıyorlar, yorgunluktan sen-

DÜNYADA YEDİ GÜN

Fransa Sosyalizme gidiyor

Hüseyin BAŞ

Fransa'nın en güçlü işçi örgütü CGT'nin Paris caddelerinde yaptığı büyük yürüyüş..

İR süredir dünyanın çeşitli yerlerinde patlak veren gençlik hareketlerini, batı ülkeleri için **«gençliğin ruhsal bunalımı»**, sosyalist ülkeler için ise **«batı liberalizmi yönünde bir gelişme»** şeklinde yorumlamakta acele edenlerin sayıları bir hayli kabarık olmuştur. Oysa, Fransa'daki olayların, umulmadık bir sıçrayışla çok daha önemli ve temel düzeylere erişmesi, giderek emekçi yığınlarıyla ülkenin zenginliklerinin kaymağını gittikçe artan bir iştahla gövdeye indiren mutlu azınlık arasındaki iktidar mücadelesinin son meydan savaşlarından biri haline dönüşmesi, bu takımın tatlı rüyalarını kâbusa çevirmekle kalmamış, tarihsel gelişmeyi dün olduğu gibi bugün de hiç anlamadıklarını ortaya koymuştur.

Fransa'da patlak veren olaylar, yeryüzünün çeşitli bölgelerinde Yankee emperyalizminin gölgesinde bir avuç mutlu azınlığın azgın ve doymak bilmeyen çıkarlarını ilânihaye sürdürmeyi düşleyenler için mutlaka ibret alınması gereken bir ders, sert ve kesin bir uyarı, bulunmaz bir örnek olarak ortaya çıkmıştır.

Olaylar batı ülkelerinin belli kesimlerinden gelen yorumların ne denli yüzeyde kaldıklarını göstermiştir. Gerçekten de, bugün, ne sosyalist bazı ülkelerde başgösteren dalgalanmalar **«batı tipi bir liberalizme yöneliş»** —özel teşebbüs anlayınız—, ne de batıdaki gençlik hareketleri sadece gençliğin ruhsal bunalımı ya da daha yuvarlak deyimiyle **«öfkesi»** gibi, burjuva takımına daha **az zararsız**, daha az uyku kaçırıcı gelen psikolojik bir izahın sınırları içinde kalmıştır.

Sosyalist ülkeler kesiminde görülen iktidar transferlerine ve onunla birlikte gelişen gençlik hareketlerine gerçekçi bir biçimde bakanlar, bu gelişmeleri Stalin sonrası döneminin, yani daha demokratik, dünya politik ve ekonomik konjonktürünün koşullarına daha uygun, kuşkusuz kaynak düşünce ve yöntemlere daha sadık bir temele kesinlikle oturtulmasından doğan tabii sarsıntılar olduğunu görmekte zorluk çekmemişlerdir. Mesele şüphesiz çok daha karmaşık ve köklüdür. Ne var ki, bu gelişmelere, herhalde Kravçenko edebiyatı meraklılarının istedikleri yönde değil, tam tersine, **«çeşitlilik içinde yeni ve dinamik bir bütünleşmenin»** belirtileri olarak bakmak, daha sağlıklı ve hele daha gerçekçi bir yorum olacaktır.

Öte yandan, Fransa'daki olayları da yine zengin ülkeler gençliğinin bunalımı, yada üniversitenin bünyesinde bir reforma yönelen ve orada bitecek bir hareket olarak görmek de yanlıştır. Fransa'nın en zengin ve prestijinin en yüksek düzeyde bulunduğu bir sırada içine düştüğü vahim durumu, sadece olayların patlak vermesinde büyük rolü olan Nanterre Üniversitesi'nde olup bitenlere yada imkânsızlıklar artık canlarına tak ettiği için sokaklara dökülen öğrencilere gereksiz bir sertlikle polislerini saldırtan de Gaulle'ün İçişleri Bakanı'nın şahane densizliğine bağlamak mümkün değildir. Toplumsal patlamanın gerçek ve tek nedeni, büyük sermayeye dayanan ve on yıldır emekçi yığınlarının en temel haklarını hiçe sayarak büyük sermayenin yüzde yüz hizmetinde sürdürülen politikadır. Büyük olayların başlamasına sebep olan öteki olaylar, temelde için için kaynayan ve artık taşmağa hazır olan bardağı taşıran son damlalar, yada barut fıçısının fitilini ateşleyen fünye olmuşlardır.

Ve toplumsal patlama, Gaullist yönetimin tantanalı, yaldızlı büyüklük paravanasını yırtmış ve onun ardındaki emekçi yığınlarını büyük sermayenin kutsal çıkarları adına kıyasıya soyan, hor gören sefil politikayı kulağından tutarak kamuoyunun gözleri önüne sermiştir.

General de Gaulle yönetiminin kaynaklarına eğilenler, Gaullizm'in temel çelişilerini saptamakta, son on yıllık süre danil, hiçbir zaman güçlük çekmemişlerdir. Gerek savaş bitimini izleyen dönemde, gerekse de Fransız kolonyalizminin iflas masasına oturduğu dönemdeki iktidarında Gaullizm'in ortak yanı, yine bu çelişme, giderek bu düalite olmuştur. Gaullist yönetimi belirleyen bir başka yan da, ülkedeki kaosu parlamenter demokrasinin sırtına yükleyerek demokrasi ve istikrar adına demokrasinin her zaman ezilmesidir. Gaullist yönetimin dördüncü cumhuriyet iktidarının temel dinamiğini ise, General'e Cezayir'de ordunun zedelenen prestijini kurtaracak, Cezayir'in Fransa sınırları içinde kalmasını sağlayacak tek adam olarak bakan, sonra da ters bir manevra ile karşı karşıya gelince, general'e karşı kıyasıya savaşan OAS'ın sağcı takımı teşkil etmiştir.

İktidarının temelinde 13 Mayıs'ın askeri cuntası yatan Gaullist iktidarın on yıldır demokrasi kisvesi altında sur-

Fransız öğrenci hareketinin lideri **Daniel Cohn - Bendit, Sorbonne'da yaptığı basın toplantısında diğer gençlik liderleriyle...**

deleyerek. Kavgalar, anlaşmazlıklar, gecikmeler, sabırsızlanmalar ne olursa olsun, işçi-talebe birliği gerçekleşecektir.

dürdüğü çoğunluk diktasının çelişmesi, dışta gerçekçi ve sağlıklı bir politika, içte ise iliklerine kadar anti-sosyal, yüzdeyüz büyük sermayenin hizmetine adanan bir politikadır. General de Gaulle'ün dış politikada, doğu ülkeleriyle ilişkilerinde, Amerika'nın ekonomik ve politik hegemonyasından ayrılmada sağladığı başarıları yadsımak ve bu yönde katettiği mesafeyi görmemezlikten gelmek elbetteki mümkün değildir. O kadar ki, *bugün Fransız komünistleri*, dış politikada, Gaullist yönetimi yere vurmakta son derece etkin ve verimli bir işbirliği içinde bulundukları Mitterand'ın sol federasyonundan çok General'in dış politikasına daha *yakındır*. **Buna karşılık, iç politikada bütün mekanizma insafsızca emekçi yığınları aleyhine ve büyük sermayenin yararına işlemektedir.** Cezayir Meselesi'nin çözümüne, her türlü gelişmenin ve kalkınmanın tek engeli olarak ileri sürülen politik istikrarsızlığın ortadan kalkmasına, düzenli ve aralıksız yönetime rağmen, temel felsefesi büyük sermayenin kârlarına kâr katmak olan Gaullist yönetim, sosyal sorunlara eğilmek gereğini hiçbir zaman duymamıştır. Nihayet son olaylar üzerine, işçilerin kârlara katılmasını *öngören ve bugün* kabineye alınan Gaullist solcu Prof. Rene Capitant'ın hararetli destekçisi olduğu utangaç Vallon tasarısını benimsemiştir. Ancak bugün can havliyle sarılmak istenilen kanunun aslında bir yutturmacadan ibaret olduğunda, büyük sermayenin birtakım ayak oyunlarıyla *işçilere hiçbir şey koklatmayacaklarını* bilmeyen kalmamıştır. Sokakları, fabrikaları, işyerlerini, üniversiteleri tutan işçilerin, öğrencilerin, artık emeklerinin ürünlerine olduğu gibi, fabrikaların yönetimine de *bizzat ve tâvizsiz* katılmak istemekte direnmeleri, emekçi yığınlarının bundan böyle, öteden beri sürdürülen yutturmaca, oyalama politikasına katiyen yanaşmayacaklarını ortaya koymaktadır.

Büyük sermayenin mutemed adamı Pompidou'nun General'i bile geride bırakarak umulmayan bir enerji ve cesaretle canını dişine takarak mücadele *etmesi, General'in* **önce referanduma, sonra da vazgeçip seçime gitmesi, askerlerle görüşmelere katılması, köyüne çekilmesi, sokaklara dökülen, fabrikaları, işyerlerini, üniversiteleri tutan 12 milyon emekçinin** bilinçli ve kararlı ve son derece etkin direnişinin karşısında uğranılan paniğin ifadesidir.

Çok daha sağlam koşullar altında girilen seçimlerde, iktidarı sol cepheden zor koparan Gaullist yönetimin bütün bunlardan sonra, bu şartlar altında seçimi kazanması son derecede uzak bir ihtimaldir. Seçim kararı, çekilip gitmeyi bir türlü hazmedemeyen takımın zaman kazanma taktiğidir. Gaullizm'in foyası bütün çıplaklığıyla gözler önüne serilmiştir. Emekçiler, **«On yıl! yeter artık!»** demişlerdir. Dünyaya *bağımsızlık, bilinç, özgürlük* ve demokrasi alanında çok kez örnek olan Fransa'da De Gaulle sonrasının mutlu ve aydınlık dönemi başlamıştır. Sol güçler, emekçilerin iktidarını ele almaya hazırlanmaktadır.

General de Gaulle, Gaullizm'in birbiriyle çelişki içinde olan iki temel yanıyla da dünyaya *bulunmaz örnekler* vermiştir. Birincisi, dünya uluslarına Amerikan hegemonyasından koparak bağımsız, gerçekçi bir politika izlemelerinin mümkün olduğunu ispat etmiştir. İkincisi, büyük sermayeye dayandığı *sürece, bir yönetimin*, ne denli istikrarlı ve düzenli olursa olsun, emekçi ve yoksul halk yığınlarının yarasına asla merhem olamayacağını ve bu oyunun yine ne denli kuvvetli ve zengin olunursa olunsun, emekçi ve *halk yığınlarını* ilânihaye uyutamayacağını göstermiştir. Ders ortadadır. Veyl anlamayanlara...

işçi

Antakya'da işçiye karşı patron Sendika ittifakı!

Fransa'da günlerdir süregelen işçi-gençlik eylemlerinin yer yer diğer ülkeler toplumlarına sıçradığı sırada bizim Antakya'mızda bir başka olay meydana geldi. Sokak politikacısı yüzünden gazetelerde yer alamıyan bu olay şuydu : Antakya'daki *Akiş adlı dokuma ve iplik fabrikası* işçileri 6 aydanberi ücret ve diğer haklarını alamadıkları için Fabrikanın ve TEKSİF Sendikasının camlarını taşa tutmuş ve polis-jandarma ittifakı ile kanlı çatışmalara girmişlerdir. Olaya Vali de müdahale etmiş. işçiler «çoluk çocuk acız. Haklarımızı istiyoruz» diye bağırmışlardır.

Patron mu Gangster mi?

AKİŞ Fabrikası işvereni 800 işçiyi haraca kesmiş, onlara bir kuruş ödemeden korkunç bir sömürü düzeni kurmuştur. Patron, nasıl olsa bu sömürüye karşı direnilirse hükûmet kuvvetlerinin kendisini koruyacağını da hesap *etmiştir. Nitekim, değil* yalnız yasaları, insanlığı, insafı da tepeleyen patrona karşı emekçilere dirsek çevirmiş ve öbür yajandarma ittifakı ilk kez emekçilere dirsek çevirmiş ve öbür yanın ahlâksızlığını, kepazeliğini görmezlikten gelmiştir. Oysa hükûmet kuvvetlerinin yapması gereken iş sorumsuzun da sorumsuzu patron bozuntusunun kulağını tutup onu insafa ve yasalara uymaya çağırmaktı. Ama düzen onların düzeni, yönetim onların yönetimi, fabrika onların fabrikası. Öten boru da onların olacaktı elbet.

Sendikaya bakın sendikaya..

Amerikan dolarlarının Türkiye bekçiliğini yapan, kapitalizmin olduğu kadar emperyalizmin de kulu Türk-İş emekçi sınıfların en büyük düşmanıdır. TEKSİF adlı sendika bu düşman Konfederasyonunun üyesidir. Antakya olayları sırasında fabrika camları ile birlikte TEKSİF Sendikası'nın camları da tuz buz olmuştur. Acaba neden? Ve neden durum ciddiyet arzedince bu sendika «İşçiyi fabrika camlarını kırmaya sevkeden olay, 6 ay ücret alamamaktan ve sonucun ne olacağını bilememekten doğan *moral çöküntüsünün* ve maddi sefaletin sonucudur.» demek zorunda kalmıştır? TEKSİF Şubesinin camları da parçalandığına göre bu kez patron bunun nedenini, «İşçiyi sendika *camlarını* parçalamağa sevkeden olay, işçileri 6 aydan beri aç, sefil ve perişan bıraktığımız halde Sendikanın buna birtakım çıkarlar yüzünden göz yumması ve işçilerin de bu numarayı yutmamasından çıkmıştır.» şeklinde açıklayamaz mı? Şu halde patron sendikaya, ve sendika da patrona bel bağladığındandır ki Akiş Fabrikasında kepazelik düzeni kurulmuştur. İşçinin emeğini sömürmek değil, onun emeğini tümden çalmak ve karşılığında metelik bile vermemek amacı ile sendika-patron işbirliği kurulmuştur. İşte sarı sendikacılık denilen nesne budur. Yoksa sen*dika ağalarının dediği gibi* sendika ağalığına karşı kurulan ikinci sendikalar sarı sendika değildir.

Patron sömürüyor. Patronun kuklası sendikalar sömürüyor. Gâvurlar sömürüyor. Sözün kısası emekçi iliklerine değin sömürülüyor. O halde ne yapsın emekçi? Oturup beklesin mi? Neyi, kimi? «Dur» diyeceksin bu düzene siyasal yoldan.. Hem de ilk kez sapıtmış sendika ağalığını yıkarak. Hem de satılmış patronlara, gâvurlara kul olmuş sendikalara hesap sorarak. Yok başka çaresi bu işin. Yok başka çaresi kurtulmanın, sömürülmemenin...

Kâni ŞENGÜL

Bir profesörü terlettiler!

● Tekstil Sendikası'nın geçen hafta TÖS salonlarında düzenlediği seminerde, sendika temsilcileri, sosyal sorunları kendilerine işbirlikçi bir görüşle izah etmeye kalkışan *Prof. Orhan Tuna'ya karşı çıkarak «Bu anlattıklarınız* Türkiye'nin gerçekleriyle bağdaşmıyor. Ücretle sermaye geliri arasında bir adalet var mıdır?» diye sormuşlar, Tuna'nın işverenleri savunmaya kalkışması üzerine «Bütün bunlar uyutma politikası. Haklarımızı bizzat kendimiz alacağız. Yok başka çaresi bu işin» demişlerdir. Seminer, işçi sınıfının sorunlarının artık yetkili uzmanlarca ele alınması gereğini ortaya koymuştur.

Kutu fabrikası işçilerine oynanan oyun

Haliç kıyılarında Tekele bağlı bir işyeri var : Cibali Kutu Fabrikası. Ora işçilerinin öyküsü eskidir. Yıllarboyu, Bakanlık, Genel Müdürlük, Fabrika Yöneticileri, aynı işyerinde ve işkolunda kurulu sendikalar ve de sınıfından kopmuş kiralık adamlarca ezilmiş durmuştur.

Profesyonel sendikacılar için Kutu Fabrikası, bir petek gibidir.

Bundan beş altı yıl önce, genç bir adam çıkar ortaya. Dinamik, *çalışkan ve dürüst* görünüşlüdür. Tüm işçiyi peşine takar, sendika kurar, sonra sendikayı Müskirat Federasyonuna üye yapar.

İşçi, kadını ile erkeği ile devrimci ve sola dönüktür; ama çaresizdir. Bir kez, Ahtapot kolunu uzatmış ve genç sendika liderini sınıfından koparıp almıştır. Artık tüm eylem, pazarlık ve komisyon çizgisine oturtulur. Genç adam, önce ücretli kadroya geçer. Sonra, altına bir araba çekilir. Bu da yetmiyormuş gibi, Bir siyasi Partinin kontenjanından İl Meclisine aday gösterilir.

Müskirat Federasyonu, işkolu seviyesinde toplu sözleşme yapar. 1500 işçinin, gecikmiş 6 aylık zam farkları var. Gerekçesiz ve tepeden inme bir kararla, her işçinin, birer aylık zam farklarını Federasyona devretmeleri istenir. İşte kıyamet de bundan sonra kopar..

İşçiler, fabrikada kendilerine yeni bir lider bulurlar. En kısa süre içinde, müteşebbis heyet, sonra da sendika kurulur. 1500 işçinin 1250 si, üç gün içinde, noter huzurunda istifalarını verip, kendi sendikalarına yazılırlar. Aidat, yalnız ikibuçuk liradır. Yöneticiler amatördür ve zorunlu harcamalar dışında, kasadan beş kuruş dışarı çıkmamaktadır. Buna karşın, Müskirat Federasyonunda aidat, 12,5 (onikibuçuk) liradır. Yâni tam beş kat fazla. İşçinin öz sendikasının bu bilinçli direnci, Federasyonun canını sıkar. Yeni sendikayı yâni eski üyelerini, âkit sendika olarak dâva *eder. İstifaların* usulsüz olduğunu, dolayısile geçersiz sayılacağını ileri sürer. Mahkeme bilirkişi tayin eder Bilirkişi, noterlikte istifa işlemi yapıldığı saatlarda, Fabrikadan kaç kişinin izinli çıktığını, kartlardan araştırmağa koyulur.

İşçi, kararlıdır, tek bir fikir tek bir inanç içinde direnmektedir. Bu arada, hâkim, bilirkişi ve federasyon yöneticileri, durumu işyerinde tetkik etmek amacıyla fabrikaya gelirler. O anda, tüm işçi, korkunç bir patlama halinde, sendikacıları şiddetle protesto eder.

Üyeler, öğle paydoslarında, iş saatları dışında ve de kısmen *izinli olarak, noterliğe gittiklerini* kanıtlama çabası içindedirler. Bu dâvayı kaybetseler dahi, yeniden istifa edecekler ve kendi kaderlerini kendileri tayin edeceklerdir.

Sendikaların, işçi hakları için kurulan örgütler olduğu söylenir. Hattâ Müskirat Federasyonundaki dostlarımız da aynı kanıdadır. Ama günümüzün olayları bunun korkunç bir aldatmaca olduğunu, aslında tüm işçilerin sendikalar için çalıştığı ve varolduğu gerçeğini ortaya koymuştur.

Federasyonun yaptığı toplu sözleşmede, işçinin saat ücretine 60 kuruş zam alınmıştır. Kutu Fabrikasında işçi, sabahın sekizinden, akşamın sekizine dek çalışır. Bunun iki saatı yüzde elli zamlıdır. Yâni bir günde onüç saatlık ücretle hak kazanır. *Haftada ortalama olarak* 70, ayda ise, 280 - 300 saat çalışılır. Günde 780 kuruş zam farkı alan işçi, bir ayda brüt 200 lira farkı sendikaya hibe etmek istememektedir. 1500 işçinin 200 er lira ödediğini düşünürsek, karşımıza 300.000 (üçyüzbin) lira gibi ciddi bir rakam çıkar.

Hazreti Süleymanın hazinelerine sahip olan Müskirat Federasyonu, yılların çilesini çekmiş Kutu Fabrikası işçilerinin yakasından artık elini çekmelidir.

Türk İşçilerinin, tam özgürlük içinde, beğenmedikleri sendikalardan ayrılmalarını önleyen kanunlar, İtalya ve İspanya'daki katolik usulü boşanma kanun*larından da sert ve girift hüküm*ler taşımaktadır.

İsmail ÇÖL

Tek sendika, tek konfederasyon fikri faşizmin savunuculuğudur

Kemal SÜLKER

Adalet Partisinin bu kez de seçimlerde çoğunluk sağlaması, iktidara sırtını dayayan ve dış kaynaklardan beslenen bazı sendikacıları yeni hevesiere itmiştir. Üst basamakları işgâl eden bazı sendikacılara göre, kendileri dışında kalan veya kurulu bulunan bütün işçi örgütlerine karşı «sert tedbirler» uygulamak lâzımdır; işçi hareketini yalnız kendileri temsil edecektir; başka sesler çıkaran ve işçi hareketini başka plânda geliştirmek isteyenlere karşı «vurucu kuvvet» haline gelmek zorunludur. Bu nedenle daha fazla dış yardımla daha etkin mücadele yapılmalı ve kendilerinden başka bu alanda hiçbir güç ayakta duramamalıdır.

İçimizdeki Şeytan!.

Hemen söyleyelim ki, işçileri işkolunda bir tek sendikada ve bütün sendika veya federasyonları bir tek işçi konfederasyonunda toplama fikri faşizmin ta kendisidir. Hitler de o kafadaydı ve Franco da aynı kafadadır. Hitler'in bütün dünyaya yaptığı kötülükler ve getirdiği felâketler henüz hâfızalardan silinmemiştir. Franco'nun karşılaştığı sorunlar Türk basınında az yer tutsa bile, dünya basınını izleyenler, İspanya'nın nelere gebe olduğunu kolayca tahmin etmektedirler. Geri bırakılmış ülkelerdeki millî uyanışı ve sınıfsal bilinci köreltmek için emperyalizmin kimlere destek olduğu artık bilinmeyen bir sır değildir.

Türk-İş çevresinde köşe başını tutmuş bir takım sendika ağaları şimdi şimdi şu fikirleri de ortaya atmaya başlamışlardır:

«Benim partim de Türk-İş —Hükümetim de Türk - İş— Saygım da Türk - İş'e...»

Bir batılı sendikacının okuduğu an kasıkları çatlarcasına güleceği bu sözler, ne yazık ki üyesi çok fazla bir işçi sendikasının desteklediği görüş olmuştur. Oysa o sendikanın yöneticilerinin pek çoğu bugün iktidarın emrindedir ve işçilere sadece aidat ödeyen insan gözüyle bakmaktadırlar.

Türkiye'nin en çok sömürülen işçi grubu elbette tarım işkolunda çalışanlardır. Bu çilekeş işçileri uyandırmak ve asırlardır süregelen sömürülerine son verdirmek için tek çıkar yol, onların devlet yönetimine ağırlıklarını koymalarıdır. Bu sağ[...]ndığı takdirde, parlamentoda temsil edilen sosyal sınıfların oy oranı emekçi sınıflar yararına değişecektir. O zaman, iktidarların bugüne kadar çözümlemek istemedikleri birçok sorunların başında bulunan tarım iş kanunu ve toprak reformu hemen gerçekleşecektir. Fakat geri kalmış sendikacılara aşılanan yeni fikir şu olmaktadır:

Tarım işçileri tek bir sendika etrafında toplanırsa, senelerden beri hükümetler tarafından tam bir oyalama politikası hâline getirilen tarım iş kanununun bir an evvel çıkarılması için büyük bir baskı grubu meydana gelecektir.

Şimdi de tarım işçilerini, kendi sınıflarının bilincine erdirmemek için ileriye sürülen bu fikir, işin altında yatan amacı bilmeyenler için pek cazip gelecektir. Tarım işçilerini bir sendikada toplamak fena mı? diyeceklerdir. Ama bu görüşün altında güçlendirilen fikir, Türk işçi hareketini tutucu çevrelerin emrinde ve antiemperyalist amaçtan soyulmuş olarak yozlaştırmaktır.

İşçileri aldatmakta yarar gören gerici sendikacılar, tekstil işkolundaki uyanık işçilerin Türkiye'nin gelişme çizgisinde ilerlemesinden endişe edenlerle ortak görüşte bulunduğundan, son günlerde şu gerçek dışı haberi de yaymışlardır:

Teksif ile Tarsus'ta kurulu Çukurova Sanayi İşletmeleri TAŞ iplik ve dokuma fabrikası ile basma fabrikası arasında halen yürürlükte bulunan ve 31 Mart 1968 de sona ermiş olan işyeri düzeyindeki toplu sözleşmenin yeniden yapılması için taraflar arasında pazarlık görüşmelerine başlanmıştır.

Oysa Tarsus'taki bölge sendikası Tüm-İş, adı geçen işyerinde toplu sözleşme yetkisini almış ve toplu pazarlık masasına oturarak bir hayli gelişme de göstermiştir. Salahattin Başkan'ın başkanlığındaki sendikanın başarısı, Çukurova'da belki de öteki tutucu sendikayı bir hayli geriletecektir. Her işkolunda tek sendika ve Türkiye'de tek konfederasyon ilkesine kapı.mış hayalperestlerin «sert tedbirleri», yalan haber yaymadan sonra şimdi de kanunları çiğnemek şeklinde kendini göstermiştir. Deri işkolunda kurulu Kazlıçeşme'deki Tadsis'in henüz körpe varlığı bile işverenlerden yana olabilecek eyleme düşen kişilerin saldırılarına uğramış, binalarına saldıran sendika ücretlileri gasıp suçunu bile işlemekten kaçınmamışlardır.

Bu ve benzeri işaretler, devrimci güçlere karşı girişilecek yeni saldırı plânları içinde şimdilik en çok üyesi olan işçi adlı bir örgütün de faşizmin eli sopalı SS leri durumuna getirileceğini göstermektedir.

Bu durum, devrimci güçlere 24 saatte 24 saatlik iş düştüğünü göstermektedir. Bunu iyi bilelim.

BASIN DİYOR Kİ

Gerçek nasıl örtbas edildi ?

2 Haziran seçimleri, Babıâli basınında, bir kaç yazar hariç, hiçbir ciddi tahlile tâbi tutulmadan, tamamen kişisel politik eğilimlere göre değerlendirildi.

Bu değerlendirmelerin en gülünç yanı, her iki parti de oy artırmadığı, aksine oy kaybettiği halde, gerek CHP'li, gerekse AP'li yazarların «zafer» den dem vurmaları oldu. Oysa, iç sayfalarımızda da açıkladığımız gibi, 2 Haziran seçimlerinde hem adet olarak, hem oran olarak oy artıran tek parti Türkiye İşçi Partisi idi. Buna rağmen, sağcı yazarlar, sonuçları tahrif ederek, TİP'in vatandaşlar tarafından istenmediğini, reddedildiğini yaymakta birbirleriyle yarış ettiler.

Yeni Gazete'de Hikmet Bil, CHP'nin büyük başarı kaydettiğini ileri sürerek TİP'in aldığı sonucu şöyle değerlendiriyordu : «Yoksul halkın dertlerini, milli gelir dağılımını ele alıp iktidarı Amerikan uşaklığıyla suçlamış olan TİP ise, bu iddialarına seçmenin pek aldırış etmediğini bir daha görmek fırsatını bulmuştur. Türkiye, kollektivist TİP'e iltifat etmemiştir. TİP'liler şimdi bunu, halkta henüz beklenen bilinç uyanmadı, şeklinde yorumlayacak ve teselli bulmağa çalışacaklardır. Tabii böylece de, kendi kendilerini aldatmağa devam edeceklerdir.»

Yeni İstanbul'da Kurtul Altuğ, aslında oy kaybeden CHP'nin ilerleme gösterdiğini iddia ederek «Bu başarı Ecevit'indir» başlıklı yazısında şunları yazıyordu : «Seçim sonuçları açıklandıkça anlaşılmaktadır ki, CHP, tahminlerin aksine, bir ilerleme kaydetmiş bulunmaktadır. «Ortanın Solu» ile yola çıkan, «bu düzen değişecektir» parolası ile kampanyayı tek başına yürüten CHP'nin Genel Sekreteri, partisine yeni oylar getirmiştir.

Akşam Gazetesi'nde Çetin Altan seçim sonuçları henüz belli olmadan yazdığı fıkrasında «1966 ara seçimlerinde 25 seçmenden bir kişi sosyalist bilince kavuşmuş bulunuyordu. Bugün 15 seçmenden bir kişinin sosyalist olduğu kanısındayız. Yani sosyalist oyların yüzde 4'ten yüzde 6'ya çıkmasını, beklediğimiz normal bir gelişim olarak değerlendiriyoruz» demişti. TİP'in aldığı oylar bu orana oldukça yaklaştığı halde, aynı gazetenin YORUM'unda «TİP'in oy kazancının umulan ölçüyü bulmadığı» ileri sürülerek ve CHP'nin düşen oyları artmış gibi gösterilerek Ecevit seçimin tek ve hakiki galibi ilan edildi : «CHP beklenenden de öte bir başarı sağlamış, yüzde 28,5'luk oy oranını, ajans haberlerine göre, yüzde 33'e çıkartmıştır. Parti içi ve dışı en ağır saldırılara uğramasına rağmen, Ortanın Solu politikasını partisine hâkim kılan Bülent Ecevit, gerçekte bu seçimlerin tek ve hakiki galibidir.»

Sağcı yazarlar ise, gerçek oy oranlarını hesaplamadan seçim sonuçlarını Sol'un hezimeti ilân etmekte tereddüt etmediler

Bâbıâlide Sabah Gazetesi'nde Abdurrahman Şeref Laç «Zaferimiz, muhterem Genel Başkanımız Süleyman Demirel'e ve bütün Adalet Partililere kutlu Türk Milletine hayırlı ve mubarek olsun» diye başladığı yazısında TİP'in gelişmesini görmemezlikten gelerek şöyle yazıyordu : «Hele büyük ve tehlikeli lâflarla milletin yüreğini tüketen Türkiye İşçi Partisi'nin, terakki kaydetmediği; aksine kendisini tutar görünmüş olan bir kısım vatandaşların da zahiri iltifatını alenen kaybettiği ve böylece tam *bir karanlık gerileme yoluna* girdiği anlaşıldı. Bu seçimlerde de, AP'nin zaferi büyüktür ve mühimdir. Bunun şüphe götürür tarafı yoktur.»

Bugün Gazetesi'nde Mehmet Şevket Eygi de, TİP'in artan oylarını düşmüş gibi göstererek seviyesiz bir ifadeyle şunları yazıyordu : «Seçimden önce, komünistler, cart curt ediyorlardı. «1969'da başa güreşeceğiz» diye bağırıyorlardı. Millet bizi istiyor, diyorlardı. Seçim oldu ve hava aldılar 1965 seçimlerinde aldıkları kadar bile rey alamadılar. İnşaallah 1969'da iyice silinip gidecekler.. Cehenneme kadar yolları var zaten!»

Dünya Gazetesi'nde Bedii Faik de, AP' nin çöküşünü gizleyerek tahrifçilikte ümmetçi kalemşorlardan geri kalmıyordu : «Seçim sonuçlarının ilk ve temel mânası, vatandaşın ne CHP tavsiyesine uyarak iktidara «dur» demek, ne de daha aşırı uçlara kapılarak «artık yeter» diye bağırmak niyetinde olmadığını göstermesidir. Aksine, vatandaş iktidarı tam anlamıyle desteklemiş, ona sahip çıkmıştır.»

Son Havadis'te Mümtaz Faik Fenik de, «Tecrübe tavşanı fazla yaşamadı» başlığı altında tahrifçilik kervanına katılıyordu : «Bu seçimlerde muhalefetin ve bilhassa solcuların umdukları dağlara kar yağmıştır. Aradıklarını artık o dağların arkasında da bulamaz hale düşmüşlerdir. Açıklanan neticeler göstermiştir ki, amme vicdanı, ortanın soluna da, sola da itibar etmemiştir. Fakir fukara dostuyuz diye geçinip kendi çıkarlarına bakanların ne oyunlar peşinde koştuklarını sezmiştir. Ve kararını ona göre vermiştir.»

Tercüman Gazetesi'nde Ahmet Kabaklı da şöyle diyordu : «Aşırı solun sloganı şu idi : Ulus bilinçleşiyor... Gerçekten de öyle oldu. Son seçimden beri ikibuçuk yılda iyice bilinçlenen milletimiz, aşırı solun zorbacı, ulûfeci, hürriyet, gelenek, töre ve ahlâk muhalifi partisini sildi süpürdü. Rusya'ya ve onun insanlık dışı rejimine teslim olmanın, hatta sempati değil, temayül göstermenin bile nefret doğuracağını gösterdi. *150 yıldan beri yaptığımız* hürriyet mücadelelerinin sonucunu can bahasına koruyacağını bir daha ispatladı.»

CHP taraftarı yazarların, sağcı kalemlerin gerçekleri tahrif etmelerine karşılık, Abdi İpekci ve Nadir Nadi, seçim sonuçlarını daha ihtiyatlı bir dille değerlendiriyorlardı.

Milliye'te Abdi İpekci TİP'in mahallî seçimlerde başarısız kaldığını ileri sürerken bunu nedenini şöyle izah ediyordu: «Ama mahalli seçimlerin genel seçimlere oranla özel şartları bulunduğu bilinmektedir. Bu husus dikkate alınır ve TİP'in Senato ve Milletvekilliği seçimlerinde topladığı oylar göz önünde tutulursa, bu partinin «üçüncü parti» olmak iddiası kabul edilebilir. Henüz kabul edilemeyecek iddia, TİP'in 1969'da başa güreşeceğiz dir. İşçi Partisi'nin topladığı oylar, böyle bir ihtimalin çok uzağında bulunduğunu göstermektedir.»

Cumhuriyet'te Nadir Nadi TİP'in bu seçimlerde ilerlediğini belirterek şöyle yazıyordu : «TİP bu seçimlerde, belki umduğu kadar değil, ama gene de bir ilerleme kaydetmiş görünüyor. İktidar partisinin tükenmez malı imkânları karşısında kasasının tamtakır bulunmasına, üstelik sağ kanattan ağız dolusu hakaretlere, hattâ taşlı sopalı saldırılara uğramasına rağmen yavru muhalefet partisi bu hengâmeyi başarıyla atlatmıştır, diyebiliriz.»

O da solcuymuş !

Adalet Partisi'nin solcu kanadından bir Prof. Aydın Yalçın vardır. Dünün kara cübbeli profesörü ve bugünün kara şapkalı politikacısı Aydın Yalçın'a göre «Marksizmi Kur'an-ı Kerim yenecektir» demek, ciddiyetten uzakmış!

Kur'an-ı Kerim'i ve Asr-ı Saadeti hafife alan doğmatik bir zihniyetten başka ne beklenir?

Sadece Marksizmi değil, dinsizliğin, küfrün her çeşidini Kur'an'la yeneceğiz. Örneğini Devr-i Saadet'ten alan bir nesil yetişiyor. Sayın karacübbeli, skolastik ve doğmatik zihniyetli, dipnotlu, bilimsel kişiler istemeseler de..

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 4.6.1968)

haftanın karikatürü

Kırat'ın seçimden sonraki hâlidir!.

Başbakanı böyle olursa ...

Kepirtepe'de İlköğretmen Okulunun lokalinde aldılar çevresini Demirel'in... Bir genç kadın öğretmen «Ben burada edebiyat öğretmeniyim. Çocuklarımıza hep basmakalıp kitaplar okutuyoruz» dedi.

«Niçin ?»

«Çünkü müthiş baskı var efendim. Yok sosyalizmdir diye okutmuyorlar, yok falanca *yönden sakıncalıdır diye engel olunuyor... Meselâ* ben çocuklarıma Yaşar Kemal'i okutamıyorum...»

Bir anda müthiş bir sessizlik oldu... Yer sarsıntısı olmuştu sanki... Ve yüzü daha bir soldu bu genç kadın öğretmenin...

Ve Başbakanın cevabı:

«Biz her türlü fikir hareketini serbest bırakıyoruz. Ama komünizme hayır...» Yani Yaşar Kemal komünist mi, demeyi düşündü genç kadın, diyemedi... Ve Başbakan devam etti:

«Sonra kızım Yaşar Kemal'den başka okutacak kimse bulamadın mı sen? Meselâ bir Hasan Paşa'yı okutabilirsin, bir Evliya Çelebi'yi...»

CELÂLETTİN ÇETİN
(Akşam - 4.6.1968)

Eşitlik düşmanı

Herkesi aynı seviyede bulundurmak, evvelâ insanın fıtratına mugayirdir. Dünya nizamı ise, herkesin aynı ahval ve şerait altında bulunmasını imkânsız hale getirmiştir. Herkes eşit olsun, herkes «sosyal adalet»e kavuşsun diye bar bar bağırıp meydan nutukları atanlar, bu eşitlik tabirini çoğu defa mutlak mânada ele almakta ve gafilleri böylece kandırmak istemektedirler ki, azıcık idrâki, azıcık aklı bulunan insanın bunun düşünülmesinin bile doğru olmayacağını derhal kabul ve tasdik ettiği görülür.

N. MUSTAFA POLAT
(B. Sabah - 4.6.1968)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi — Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Sorumlu Müdürü ALPAY KABACALI • Teknik Sekreteri: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak Emek Han 16/31 İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 984 — Merkez İSTANBUL • Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 • Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. • İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. • Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...